Hot mot svenska allmänna val

Exempel och scenarier för valadministrationen

Sebastian Bay, Patrik Thunholm, Elsa Isaksson, Johannes Lindgren och Jessica Appelgren

FOI-R-- 5298 --SE

Maj 2022

Sebastian Bay, Patrik Thunholm, Elsa Isaksson,
Johannes Lindgren och Jessica Appelgren

Hot mot svenska allmänna val

Exempel och scenarier för valadministrationen

Titel	Hot mot svenska allmänna val – Exempel och scenarier för valadministrationen
Title	Threats to Swedish public elections – Examples and scenarios for the Election Administration
Rapportnr	FOI-R--5298--SE
Månad	Maj
Utgivningsår	2022
Antal sidor/Pages	56
ISSN	1650-1942
Uppdragsgivare/Client	Valmyndigheten
Forskningsområde	Krisberedskap och civilt försvar
Projektnr	E137213
Godkänd av	Malek Finn Khan
Ansvarig avdelning	Försvarsanalys

Bild: Shutterstock

Sammanfattning

Det svenska valsystemet är decentraliserat med manuell rösthantering och rösträkning, vilket gör systemet robust. Samtidigt förekommer det hot mot detta system. Det rör sig om hot mot själva genomförandet av allmänna val, men också om påverkan på allmänhetens förtroende för valsystemet och väljarnas vilja och förmåga att rösta.

Antagonistiska hot mot allmänna val kan anta många olika former och behöver beaktas i det säkerhetsarbete som bedrivs till skydd för de allmänna valen i Sverige. För att visa på bredden av hot presenterar denna rapport händelser från tidigare val och kategoriserar dem utifrån: hot mot personal, hot mot lokaler och egendom, hot mot valresultatet, cyberangrepp samt desinformation och informationspåverkan. Vidare presenteras sex scenarier, uppbyggda av olika scenariobyggstenar.

I rapporten ges ett underlag för utbildning och verksamhetsskyddsbedömningar gällande hot mot svenska allmänna val. Rapporten kan användas för att öka valadministrationens medvetenhet om hot mot allmänna val, vilket i sin tur kan bidra till att valadministrationen höjer sin förmåga att förebygga, identifiera och hantera dessa hot. Rapporten är skriven för valhandläggare och säkerhetshandläggare vid kommuner och statliga myndigheter

Nyckelord: Valmyndigheten, allmänna val, valpåverkan, antagonistiska hot, scenarier

Summary

The Swedish electoral system is decentralized with manual voting and counting, which makes it robust. Nevertheless, there are threats to the election system – not only limited to the conduct of the general elections but also the public's trust in the election system and the willingness of voters to cast their votes.

Antagonistic threats in the context of general elections can take many different forms and have to be handled by the general elections security and protection infrastructure. In order to illustrate possible threats in Sweden, this report presents security incidents from previous elections. They are organized according to the following categories: threats to staff, threats to premises and property; threats to the election results; cyber-attacks and misinformation; and information influencing. Furthermore, six scenarios are presented. The scenarios are constructed of different building blocks.

This report can be used for training purposes and to inform security assessments on possible threats to general elections. The report can also be used to increase the election administration's awareness of threats and increase the ability to prevent, identify and manage threats to the integrity of the general election. The report's main audience is selection officials and security staff at all levels; i.e. national, municipality and regions.

Keywords: Electoral authority, general elections, electoral influence, antagonistic threats, scenarios

Innehåll

1 Inledning

I januari 2018 riktade den dåvarande statsministern Stefan Löfven ett budskap till demokratins belackare:

> ”Det är nu mindre än åtta månader kvar till den finaste dagen i Sveriges demokratiska liv, vår valdag. Fram till dess ska vi debattera, diskutera och informera oss. Men bara svenska väljare ska få avgöra utgången i det svenska valet.
>
> Så till den eller dem som överväger att försöka påverka valutgången i vårt land: Håll er borta! Vi kommer inte att tveka att skoningslöst exponera dem som ändå försöker sig på något sådant. För vi vet att påverkansoperationer pågår just nu. I många rapporter har Ryssland öppet pekats ut. Men vi kan inte utesluta att det även kan finnas andra.” [1]

Året innan hade regeringen dessutom uppmärksammat tilltagande hot mot allmänna val och statsministerns uttalande skedde efter en period med angrepp mot allmänna val i andra länder.[2]

Den 6 januari 2020 stormades den amerikanska kongressen. Under parollen “*stop the steal*” trängde en våldsam folkmobb genom avspärrningarna i ett försök att stoppa den slutliga röstsammanräkningen.[3] De historiska scenerna var kulmen på en tid av omfattande anklagelser om valfusk och våldsamma konfrontationer mellan medborgare och stat.[4] Konfrontationerna följer en utveckling, även utanför USA, där allmänna val under de senaste sex åren satts under allt större press när såväl främmande makt som inhemska grupper försökt påverka dem med olagliga metoder.[5] Även i Sverige har allmänna val angripits, ett exempel är det angrepp på vallokaler i södra Stockholm som en antidemokratisk grupp genomförde i samband med valen till riksdag, kommun och landsting 2014.[6] Inför de senaste två valen bedömde såväl Säkerhetspolisen som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att riskerna för hot och påverkan mot valens genomförande hade ökat.[7,8,9] Av Valmyndighetens erfarenhetsrapporter från valen 2018 och 2019 framgår att det bland annat förekom sabotage, förfalskningar av samtycken, cyberangrepp mot myndighetens webbplats och försök att påverka förtroendet för det svenska valsystemet.[10] Därtill inkom över 700 överklaganden av valresultatet till Valprövningsnämnden (VPN) efter valen 2018.[11]

---

[1] Regeringen. 2018. *Sveriges säkerhet i en ny värld.*
[2] Löfven. 2017. *DN Debatt. ”Så ska vi skydda valrörelsen från andra staters påverkan”*
[3] Landay. 2021. *Trump Summoned Supporters to ’Wild’ Protest, and Told Them to Fight. They Did*.
[4] ODIHR. 2021. *Limited Election Observation Mission Final Report*, s. 39 ff.
[5] Henschke, Sussex, & O’Connor. 2020. *Countering Foreign Interference*, s. 180 ff.
[6] Munck m.fl. 2014. *Nazister trängde sig in på flera vallokaler.*
[7] Säkerhetspolisen. 2018. *Brett arbete för att skydda valet 2018.*
[8] Koskelainen, 2018. *MSB kan inte utesluta utländsk påverkan på valet – ”vi står inför en stor utmaning”.*
[9] Jmfr. Bay, Fjällhed, & Pamment. 2021. *A Swedish Perspective on Foreign Election Interference*, s. 139 ff.
[10] Valmyndigheten. 2018. *Erfarenheter från valen 2018;* Valmyndigheten. 2019. *Erfarenheter från Europaparlamentsvalet 2019.*
[11] Valprövningsnämnden. 2019. *Överklaganden med anledning av valen 2018*.

Efter valet till Europaparlamentet 2019 framhöll Europeiska kommissionen att hoten mot genomförandet av allmänna val fortsatt att växa, och att det fanns stora framtida behov av att skydda dem mot antagonistisk påverkan.[12] Enligt regeringen ställer informationspåverkan, hot mot valsystemet och förtroendeskadlig information ökade krav på valadministrationen att bedriva ett kvalificerat säkerhetsarbete till skydd för de allmänna valen. De samlade erfarenheterna från valen 2018 och 2019 motiverade ett arbete med syfte att stärka förtroendet för och skyddet av det svenska valsystemet och regeringen tillsatte därför en parlamentarisk kommitté för att utreda behovet av ett utpekat ansvar för samordningen av säkerhetsfrågor. Det gäller både den fysiska säkerheten och valsystemets infrastruktur och informationshantering.[13]

Sedan 2017 arbetar Valmyndigheten för att stärka skyddet av allmänna val, bland annat genom att utveckla stödet till valadministrationen med handledningar, råd och utbildningar.[14] Som en del av detta arbete har Valmyndigheten gett Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i uppdrag att beskriva möjliga hot mot genomförandet av allmänna val. Uppdraget är en del av ett projekt som finansieras av MSB och anslag 2:4 Krisberedskap.

1.1 Syfte

Det övergripande syftet med denna studie är att öka valadministrationens kunskap och medvetenhet om potentiella hot mot allmänna val. Det kan i sin tur bidra till att valadministrationen höjer sin förmåga att förebygga, identifiera och hantera eventuella hot och risker. Rapporten är skriven för valhandläggare och säkerhetshandläggare vid kommuner och statliga myndigheter och är avsedd att användas i utbildningssyfte.

1.2 Avgränsningar

Denna studie hanterar enbart antagonistiska hot. Det huvudsakliga syftet med denna avgränsning är att särskilja antagonistisk påverkan från icke-antagonistisk påverkan, till exempel naturkatastrofer.

Studien ger inte en heltäckande bild av alla möjliga antagonistiska hot mot genomförandet av allmänna val i Sverige. Den bör betraktas som ett underlag för fortsatt arbete. En hotbildsbeskrivning för en enskild valmyndighet bör utgå ifrån lokala och regionala faktorer såväl som potentiella hotaktörers konstaterade kapacitet, intention och möjligheten att påverka ett specifikt valgenomförande.[15]

[12] Europeiska kommissionen. 2020. *Report on the 2019 elections to the European Parliament,* s. 29 f.
[13] Regeringen. 2020. *Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet,* s. 5 ff.
[14] Valmyndigheten. 2018. *Erfarenheter från valen 2018.*
[15] Jmfr. Säkerhetspolisen. 2019. *Vägledning i säkerhetsskydd: Säkerhetsskyddsanalys*.

Inte heller översikten av angrepp på andra demokratiska staters allmänna val på senare år är fullständig. Exemplen kan ändå ge läsaren en inblick i vilka typer av händelser som har inträffat och därmed potentiellt kan komma att inträffa.

1.3 Definitioner

Antagonistiska hot

I denna rapport definieras antagonistiska hot som avsiktligt illvilliga och aktörsdrivna hot. En sådan aktör kan vara icke-statlig eller statlig.

Valpåverkan

I denna rapport definieras valpåverkan utifrån den svenska brottsbalkens beskrivning, det vill säga gärning syftande till att hindra omröstningen, förvanska dess utgång eller annan otillbörlig påverkan på genomförandet av allmänna val.[16] Ytterligare beskrivningar av valpåverkan finns att läsa i Bay och Šnore (2019) samt Björklund (2018).[17] Utifrån deras perspektiv kan valpåverkan förstås som antagonistiska angrepp mot 1) valets genomförande, 2) förtroendet för valets genomförande, samt 3) röstberättigades vilja och förmåga att rösta.

Cyberhot

I denna rapport definieras cyberhot relaterade till val som cyberangrepp i den IT-infrastruktur som används för genomförandet av allmänna val och som har i syfte att påverka konfidentialitet, integritet samt tillgängligheten till information.

1.4 Metod och material

Studiens metod är utvecklad på FOI och bygger på Jonssons (2017) fyra steg för scenarieutveckling. Metoden inleds med att hotbilden för det studerade området fördjupas och förtydligas. Därefter används hotbildsbeskrivningen till att generera scenariobyggstenar, vilka i sin tur ligger till grund för att skapa scenarier. Slutligen kvalitetssäkras scenarier genom inhämtning av synpunkter från sakkunniga och slutanvändare.[18]

1.4.1 Underlag för hotbildsbeskrivningen

Hotbildsbeskrivningen tog sin utgångspunkt i Säkerhetspolisens vägledning för säkerhetsskydd (2019). Vägledningen rekommenderar att verksamhetsutövare utgår från Säkerhetspolisens generella hotbild, för att sedan komplettera denna

[16] 17 kap. 8 § Brottsbalk (1962:700).
[17] Bay & Snore. 2019. *Protecting Elections: A Strategic Communications Approach*; Björklund. 2018. *Ett robust val ur ett Kommunperspektiv: En studie inför valet 2018.*
[18] Jonsson. 2017. *Att använda scenarier i planering för civilt försvar*, s. 43 ff.

med information om incidenter riktade mot den specifika verksamheten, information från öppna källor och samverkan med andra relevanta myndigheter.[19]

I denna rapport studerades tidsperioden 2014 till 2020, med ett särskilt fokus på 2016 och framåt. Avgränsningen motiverades av det amerikanska presidentvalet 2016, vilket påvisade förändrade förutsättningar och tydliggjorde att valpåverkan är ett reellt hot mot demokratiska stater.[20]

För att få en initial uppfattning om den generella hotbilden mot allmänna val studerades de svenska underrättelse- och säkerhetstjänsternas årsböcker tillsammans med uttalanden från offentliga aktörer under den valda tidsperioden. Det undersökta materialet kompletterades sedan med information från liknande källor från andra västerländska stater med liknande, eller i övrigt relevanta säkerhetspolitiska hotbilder.

I nästa steg fördjupades hotbilden med en analys av genomförda angrepp mot allmänna val i Sverige och utlandet. Angrepp mot allmänna val i utlandet är huvudsakligen avgränsade till demokratiska stater i Europa och Nordamerika. Analysen bygger på vetenskapliga artiklar, journalistiskt material, offentligt tryck, enkätundersökningar genomförda av Valmyndigheten samt på incidentrapporter från valet till Europaparlamentet 2019, tillhandahållna av Valmyndigheten.

1.4.2 Strukturering av hot mot val

Arbetet har följt en induktiv ansats och den insamlade empirin har studerats genom kvalitativ innehållsanalys för att hitta likheter och skillnader i det insamlade materialet. Fem generella kategorier av angrepp mot allmänna val har kunnat identifieras:

1. Angrepp mot personer.
2. Angrepp mot lokaler.
3. Angrepp mot valresultatet.
4. Cyberangrepp.
5. Informationspåverkan och desinformation.

Kategorierna används och utvecklas i den fortsatta rapporttexten.

1.4.3 Scenariobyggstenar

Scenariobyggstenar kan vara omvärldsfaktorer, variabler, konstanter, aspekter, dimensioner och delhändelser, vilka i sin tur utgör beståndsdelar för de scenarier som formuleras. Enligt Jonsson (2017) bör generering av scenariobyggstenar utgå från en fokusfråga som inte är alltför allmänt hållen utan som avgränsar såväl

[19] Säkerhetspolisen. 2019. *Vägledning i säkerhetsskydd: Säkerhetsskyddsanalys*, s. 19 f.
[20] Jmfr. Ohlin. 2017. *Defending democracies*, s. 239 ff; Bay, Fjällhed & Pamment. 2021. *A Swedish Perspective on Foreign Election Interference*, s. 139 ff.

tematiskt som i tid och rum, och utifrån berörda aktörer. Fokusfrågan inriktar till exempel explorativa scenarier som då bör vara relevanta, utmanande och möjliga.[21]

Givet att rapporten syftar till att tillhandahålla underlag för utbildning och bedömningar av verksamhetsskydd inför allmänna val har följande fokusfråga använts:

- Vilka hot och angrepp gentemot genomförandet av allmänna val skulle kunna aktualiseras?

Generering av scenariobyggstenar utgick från kända angrepp mot allmänna val i Sverige, Europa och Nordamerika. Urval och prioritering av scenariobyggstenarna genomfördes med stöd av en strukturerad brainstorming i workshopformat.[22]

1.4.4 Scenarioformulering och kvalitetssäkring

Scenarierna är fiktiva och har arbetats fram med utgångspunkt i scenariobyggstenarna samt med beaktande av fokusfrågan. Scenarierna är vidare konstruerade utifrån det svenska valgenomförandets olika moment (enligt vallag 2005:837) samt utifrån tidsfönstren före-under-efter (valdagen). Metoden för scenariobyggstenarna kan användas av valadministrationen inför allmänna val för att omhänderta relevanta och möjliga händelseutvecklingar i den egna planeringen.

De framtagna scenarierna har kvalitetssäkrats i dialog med Valmyndigheten. Relevansen har diskuterats utifrån myndighetens kunskap och erfarenheter.

1.5 Disposition

Efter det inledande kapitlet 1, ges i kapitel 2 en översikt av juridiska aspekter och valpåverkan. Kapitel 3 behandlar hot mot allmänna val i Sverige, vilket följs av hot mot allmänna val i andra stater i kapitel 4. I kapitel 5 beskrivs scenarier. Kapitel 6 innehåller slutsatser och rekommendationer till Valmyndigheten. Rapportens bilaga 1 innehåller nationella exempel på händelser vid val i Sverige och bilaga 2 internationella exempel på händelser vid val i andra stater. Bilaga 3 listar de scenariobyggstenar som använts för att utveckla scenarierna i kapitel 5.

[21] Jonsson. 2017. *Att använda scenarier i planering för civilt försvar*, s. 15.
[22] Jmfr. Eriksson. 2003. *Metoder för strukturerad brainstorming.*

2 Juridiska aspekter och valpåverkan

Följande kapitel ger en översikt av juridiska aspekter och valpåverkan. För att strukturera materialet används de tidigare nämnda perspektiven för hur valpåverkan kan förstås som antagonistiska angrepp mot 1) valets genomförande, 2) förtroendet för valets genomförande, samt 3) röstberättigades vilja och förmåga att rösta. Avslutningsvis beskrivs områdena cyberangrepp samt informationspåverkan och desinformation.

2.1 Juridiska aspekter

Fria och rättvisa val är en grundläggande förutsättning för en fungerande demokrati.[23] Folkstyre bygger på fri åsiktsbildning och allmän och lika rösträtt som i Sverige förverkligas genom att riksdagen utses genom fria, hemliga och direkta val.[24] Att skydda genomförandet av allmänna val mot otillbörlig påverkan är således både att skydda en grundläggande demokratisk rättighet och att skydda det svenska statsskicket.[25] För att skydda allmänna val mot otillbörlig påverkan finns bestämmelser i svenska brottsbalken (1962:200) vilka kriminaliserar handlande som innebär att "hindra omröstningen eller förvanska dess utgång eller annars otillbörligen inverka på omröstningen."[26] Därutöver är det brottsligt att erbjuda otillbörliga förmåner vid röstning eller att verka för att avslöja någons valhemlighet.[27] Enligt regeringen är det troligen även straffbart att lämna vilseledande uppgifter om röstningsförfarande, såsom att vilseleda om tiden eller platsen för röstningen.[28]

I sammanhanget bör också noteras att det även är straffbart att ta emot ekonomisk ersättning eller annan egendom från främmande makt för att ge ut eller sprida skrifter, eller på annat sätt påverka allmänhetens uppfattning i en fråga som gäller grunderna för statsskicket.[29] Genomförande av allmänna val är en sådan grund enligt regeringsformens första kapitel.[30]

[23] Jmfr. Regeringen. 2020. *Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet.*
[24] 1 kap. 1 § och 3 kap. 1 § Regeringsform (1974:152).
[25] Jmfr. Regeringen. 2020. *Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet.*
[26] 17 kap. 8 § Brottsbalk (1962:700).
[27] 17 kap. 8 och 9 §§ Brottsbalk (1962:700).
[28] Regeringen. 2020. *Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet,* s. 9.
[29] Berggren et al. 2012. *Brottsbalken en kommentar*, BrB 19 kap. 13 §, s. 4.
[30] 1 kap. Regeringsform (1974:152).

2.2 Valpåverkan

2.2.1 Påverkan mot valets genomförande

Som nämndes i inledningen till detta kapitel innehåller brottsbalken (1962:700) bestämmelser som förbjuder någon att på olika sätt påverka röstningen. Röstningen som sådan definieras av vallagens (2005:837) reglering av formerna för den representativa demokratin. Påverkan på valets genomförande kan således omfatta hela valprocessen; från produktion av statistik över preliminärt röstberättigade (i mars året innan ett val) till gallring av röster efter att efterföljande val vunnit laga kraft. Detta är en process som normalt sträcker sig över fem och ett halvt år.[31]

Hot eller angrepp mot valets genomförande kan till exempel syfta till att förhindra, försena eller påverka valresultatet, alternativt vara en del av ett angrepp med övergripande syfte att underminera förtroende för processen (se nästa kategori). Hot eller angrepp kan till exempel utgöras av: hot mot röstmottagare, bombhot mot vallokaler, fysiska angrepp mot preliminär eller slutlig sammanräkning, alternativt tillgrepp av röster eller förtidsröster.[32]

2.2.2 Påverkan mot förtroendet för valets genomförande

Regeringen skriver att de allmänna valens demokratiska legitimitet i hög grad bygger på väljarnas och partiernas tillit till valsystemets förmåga att säkerställa säkra och korrekta valresultat.[33] Risk finns att medborgarnas förtroende för den representativa demokratin minskar om det uppdagas att det finns brister i säkerheten eller kvalitén i valprocessen.[34] Detsamma gäller om valgenomförandet misstänks vara, eller faktiskt är, påverkat av oegentligheter eller otillbörlig påverkan.[35] För att stärka tilltron till valresultatet är det därför viktigt att säkra att genomförandet är rättssäkert och att avlämnade röster avspeglas i valresultatet.[36]

En antagonist kan medvetet sprida falsk eller vilseledande information i försök att skada förtroendet för valresultatet, valprocessen och i förlängningen demokratin.[37] Desinformation eller medvetet vilseledande information kan bidra till en uppfattning om att valet är manipulerat, att medborgarnas röster inte räknas eller att systemet inte är rättssäkert. Omfattande påverkan kan även bidra till att röstberättigade väljer att avstå från att rösta på grund av bristande förtroende för valets genomförande.[38]

---

[31] Vallag (2005:837).
[32] Björklund. 2018. *Ett robust val ur ett kommunperspektiv*, s. 1.
[33] Regeringen. 2020. *Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet*, s. 1.
[34] Choe. 2015. *Förtroende för Valmyndigheten*, s. 133 f.
[35] Choe. 2015. *Förtroende för Valmyndigheten*, s. 133 f; Lundmark, Oscarsson & Weissenbilder, 2020. *Confidence in an Election Authority and Satisfaction with Democracy*, s. 9.
[36] Björklund. 2018. *Ett robust val ur ett kommunperspektiv*, s. 11.
[37] Bay & Snore. 2019. *Protecting Elections: A Strategic Communications Approach*, s. 10 f; Ohlin. 2020. *What Is Election Interference?*, s. 26.
[38] Fernquist et al. 2018. *Digitala diskussioner om genomförandet av riksdagsvalet 2018*, s. 13.

2.2.3 Påverkan mot röstberättigades vilja och förmåga att rösta

Två av grundförutsättningarna för allmänna val är att väljare har en vilja och en förmåga att kunna rösta. Det bygger i sin tur på att väljarna får korrekt information om var, hur och när de kan rösta.[39] Antagonistiska hot mot dessa grundförutsättningar kan exempelvis vara desinformation eller vilseledande information om hur röstningen går till och när. Sådana förfaranden kan i sin tur syfta till att förhindra att väljare hittar till rätt vallokal eller gör i ordning sin röst på ett korrekt sätt.[40] Som tidigare nämnts är det troligen straffbart att sprida desinformation eller vilseledande uppgifter om själva röstningen i Sverige, till exempel rörande tiden eller platsen för röstningen.[41]

2.2.4 Cyberangrepp

I takt med att samhället digitaliseras har användandet av kommunikations- och informationsteknologi för genomförandet av allmänna val blivit all mer frekvent förekommande. Utvecklingen skapar inte bara möjligheter att effektivisera genomförandet av val utan medför även sårbarheter som antagonistiska aktörer kan utnyttja. Cyberangrepp mot valrelaterade IT-system är därför något bland annat International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA) pekar ut som några av de största utmaningarna vid allmänna val.[42]

2.2.5 Informationspåverkan och desinformation

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) definierar informationspåverkan som ”potentiellt skadlig kommunikation som främmande makt eller deras ombud ligger bakom (medvetet eller omedvetet)”.[43] Pamment et al. (2018) skriver att exempel på sådana aktiviteter kan vara användandet av desinformation eller vilseledande identiteter, där det senare kan utgöras av att en viss grupp aktörer försöker utge sig för att vara någon annan i syfte att utnyttja den personens eller organisationens förtroendekapital.[44] Desinformation är en påverkansteknik där falsk information sprids med avsikt att vilseleda en särskild målgrupp för att gynna en specifik aktör. Desinformation utgår ofta ifrån fabricerad eller manipulerad information såsom text, ljud eller bild.[45] Författarna skriver att i samband med val kan informationspåverkan exempelvis syfta till att påverka valresultatet till främmande makts fördel, undergräva förtroendet för demokratin och valets genomförande, påverka enskilda politiker och tjänstemän eller syfta till att öka polariseringen inom ett land.[46]

---

[39] Björklund. 2018. *Ett robust val ur ett Kommunperspektiv*, s. 9.
[40] Ibid.
[41] Regeringen. 2020. *Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet*, s. 9.
[42] Van der Staak & Wolf, 2019. Cybersecurity in Elections: Models of Interagency Collaboration, s. 15 ff
[43] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, ”Att möta informationspåverkan”, 11.
[44] Pamment et al. 2018. *Countering Information Influence Activities*, s. 14 ff.
[45] Ibid.
[46] Ibid.

3 Hot mot allmänna val i Sverige

I detta kapitel beskrivs hot mot allmänna val i Sverige. Det följer Jonssons tidigare redovisade metod (se kapitel 1.4 Metod och material). Inledningsvis ges hotbildsbeskrivningar som huvudsakligen är baserade på Säkerhetspolisens rapportering under de senaste åren. Kapitlet redogör i korthet för ett antal rapporterade angrepp från de allmänna valen 2018 och valet till Europaparlamentet 2019. De redovisade händelserna beskrivs mer utförligt i bilaga 1.

3.1 Hotbildsbeskrivning

Senare års hotbildsbeskrivningar från Säkerhetspolisen (2020) vittnar om att säkerhetshotet mot Sverige har ökat och att det bedöms fortsätta öka de kommande åren. Myndigheten skriver att hotbilden är mer komplex än tidigare och att angreppen också intensifierats.[47] Bland hotaktörerna finns grupperingar som vill öka misstron mot demokratiska institutioner och underblåsa polarisering i samhället.[48] Samtidigt försöker främmande makt driva bilden av Sverige i negativ riktning samt påverka svenska politiska ställningstaganden.[49] Ytterst är det de grundläggande fri- och rättigheterna, det ekonomiska välståndet, det politiska beslutsfattandet och den territoriella suveräniteten som hotas.[50]

En del av hotbilden, som Säkerhetspolisen beskriver (2020), är att främmande makt utför avancerade cyberangrepp mot Sverige med potentiellt allvarliga konsekvenser för landets säkerhet.[51] Digitaliseringen av samhällsviktig infrastruktur tillsammans med teknikutvecklingen har skapat sårbarheter som kan utnyttjas av antagonister.[52] Detta understryks av Försvarets radioanstalt (FRA) som i årsrapporten från 2020 skriver att främmande makt dagligen utför cyberangrepp i syfte att försvaga Sveriges politiska och militära handlingsfrihet.[53] Sammantaget menar Säkerhetspolisen (2020) att de som vill skada Sverige och demokratin har ökat sin förmåga och att skyddet av Sverige och den svenska demokratin inte har ökat i samma utsträckning som hotet.[54]

[47] Säkerhetspolisen. 2021. *Årsbok 2020,* s. 6.
[48] Ibid., s. 51.
[49] Ibid., s. 25.
[50] Ibid., s. 10–11.
[51] Ibid., s. 11, 35.
[52] Säkerhetspolisen. 2019. *Hotbild mot säkerhetskänslig verksamhet,* s. 5.
[53] Försvarets radioanstalt (FRA). 2021. *Årsrapport 2020: Blicken på en omvärld i förändring,* s. 9.
[54] Säkerhetspolisen. 2021. *Årsbok 2020,* s. 83.

3.2 Val till riksdag, kommun och landsting 2018

Inför valen 2018 varnade såväl MSB[55] som Säkerhetspolisen[56] om risken för angrepp från främmande makt och antidemokratiska organisationer.[57,58] Säkerhetspolisen menade att erfarenheter från val i andra länder visat att främmande makt hade såväl förmåga som intention att påverka genomförandet av val. Myndigheten skrev att riskerna inte i första hand låg i påverkan på det svenska valsystemet eller valresultatet, utan snarare i påverkan på förtroendet för valprocessen och valrörelsen. Enligt Säkerhetspolisen visade erfarenheter från andra länder att samordnad påverkan i samband med val ofta föregåtts av elektroniska angrepp. Det svenska decentraliserade valsystemets manuella hantering av röster och rösträkning bedömdes därför som robust och skyddat från elektroniska angrepp.[59]

Efter valen 2018 skrev Säkerhetspolisen att det inte förekommit någon omfattande och koordinerad påverkan i syfte att utöva inflytande på valsystemet eller valresultatet. Samtidigt hade myndigheten noterat försök att skada förtroendet för valprocessen, valresultatet och det demokratiska systemet.[60] I Valmyndighetens tillbakablickande rapport framgick vidare att valen genomförts på ett korrekt, effektivt och rättssäkert sätt.[61] Myndigheten upplevde dock, likt Säkerhetspolisen och Polismyndigheten, att det förekommit påverkansförsök. I en enkätundersökning gjord av Valmyndigheten svarade till exempel 39 av 236 kommuner att de upplevt problem med försök till sabotage, ordningsstörningar, andra hot mot valens genomförande eller hot mot tilltron till valresultatet.[62]

Svenska institutet skrev att tonen i sociala medier gällande de svenska valen 2018 var mer polariserad och negativt präglad än vad myndigheten kunnat se i diskussioner om det italienska och finska valen. Myndigheten menade att de negativa åsikterna i samtalet om de svenska valen varit 23 procent medan motsvarande för det italienska och finska valen var 13 respektive 10 procent. Svenska institutet skrev vidare att diskussioner och inlägg i sociala medier gällande de svenska valen ökat fem gånger mellan åren 2014 till 2018.[63]

[55] Koskelainen, 2018. *MSB kan inte utesluta utländsk påverkan på valet – ”vi står inför en stor utmaning”*.
[56] Säkerhetspolisen. 2018. *Brett arbete för att skydda valet 2018.*
[57] Jmfr. LaForge. 2020. *Sweden defends its elections against disinformation, 2016–2018,* s. 2 f.
[58] Jmfr. Bay, Fjällhed & Pamment. 2021. *Defending democracies,* s. 148 ff.
[59] Säkerhetspolisen. 2018. *Brett arbete för att skydda valet 2018.*
[60] Säkerhetspolisen. 2018. *Försök att påverka förtroendet för valprocessen.*
[61] Valmyndigheten. 2018. *Erfarenheter från valen 2018.*
[62] Ibid., s. 31-32.
[63] Svenska institutet. 2018. *Notis eller världsnyhet? Det svenska valet 2018 i internationell nyhetsrapportering och på sociala medier.*

3.3 Val till Europaparlamentet 2019

Inför valet till Europaparlamentet 2019 bedömde EU-kommissionen att det försämrade säkerhetsläget tillsammans med nya digitala utmaningar hade ökat hotet mot medlemsstaternas valgenomföranden. Som exempel på hot angav kommissionen desinformation riktad mot integriteten i valprocessen och som kunde ha en negativ påverkan på medborgarnas förtroende för valprocessen och valresultatet. Massiva och politiskt motiverade desinformationskampanjer på nätet, ibland initierade av tredjeland och som specifikt syftade till att underminera förtroendet, beskrevs som ett växande hot. Vidare bedömde kommissionen att cyberangrepp som riktade in sig på valkampanjer, partier, kandidater eller myndigheters system var ett växande hot mot valens integritet.[64]

Vid det svenska valet till Europaparlamentet 2019 inrättade Valmyndigheten ett utökat incidentrapporteringssystem i syfte att stödja etableringen av en nationell lägesbild. Efter avslutad process gjorde myndigheten bedömningen att det svenska Europaparlamentsvalet genomförts på ett säkert, planenligt och effektivt sätt, men att det förekommit ett antal incidenter under röstningsperioden.[65] Incidenterna hade samtidigt varit få, givet antalet röstningslokaler och den relativt långa röstningsperioden.[66] I en enkätundersökning gjord av Valmyndigheten uppgav 14 av 99 tillfrågade kommuner att det förekommit incidenter. Exempel på incidenter var försök till sabotage, ordningsstörningar samt händelser som på annat vis kunnat upplevas som hot mot valgenomförandet eller tilltron till valresultatet. Enligt Valmyndighetens kommunenkät för valet till Europaparlamentet uppgav nio av kommunerna att det förekommit flera sådana incidenter.[67] I samband med valet skickade kommunerna sammanlagt in 51 rapporter om valrelaterade händelser till Valmyndigheten. Rapporterna innehöll 81 enskilda incidenter. Den vanligaste incidenttypen handlade om problem med valsedlar i vallokaler, exempelvis att valsedlar gömts, stulits och förstörts. Den näst vanligaste incidenttypen handlade om problem i anslutning till vallokaler och utgjordes till stor del av skadegörelse och sabotage.[68]

[64] Europeiska kommissionen. 2019. *Att säkerställa fria och rättvisa val till Europaparlamentet.* COM(2018)637 final.
[65] Valmyndigheten. 2019. *Erfarenheter från Europaparlamentsvalet 2019,* s. 4.
[66] Ibid., s. 7.
[67] Valmyndigheten, 2019. Utvärdering av EU-valet 2019: Kommunenkät 2019.
[68] Valmyndigheten, 2019. Samordning Incidentrapporter Europaparlamentsvalet 2019.

3.4 Rapporterade händelser 2018-2019

3.4.1 Angrepp mot personer

I materialet förekommer flera händelser som på olika sätt involverat röstmottagare och väljare.[69] Det har bland annat handlat om hot och kränkningar samt våld och rasism.[70] Bland annat fick en röstmottagare ett hotfullt brev skickat till sig,[71] en kvinnlig valarbetare utsattes för ofredande av en väljare[72] och en röstmottagare blev spottad i ansiktet av en väljare.[73] Även hot mot och mellan väljare ska ha förekommit och anmälts.[74]

En händelse som polisanmäldes rörde en väljare som efter att ha blivit nekad att rösta började uppträda hotfullt och aggressivt. Personen ska ha slängt röstlängden i ansiktet på en röstmottagare för att sedan kasta sig över valurnan och trycka ned ett valkuvert i springan för valet till riksdagen.[75] I ett annat fall vägrade en väljare lämna sin röst till en röstmottagare iklädd slöja. När väljaren sedermera blev erbjuden att lämna sin röst till en annan röstmottagare, krävde väljaren att röstmottagaren iklädd slöja skulle lämna vallokalen. Väljarens uppträdande beskrevs som otrevligt och högljutt.[76]

3.4.2 Angrepp mot lokaler

Denna kategori innefattar händelser rörande skadegörelse, sabotage, inbrott, störande av den allmänna ordningen med mera. Ordningsstörningar har förekommit i vallokaler i samband med att väljare uppträtt hotfullt och aggressivt.[77] Vidare finns exempel på hur personer från en antidemokratisk organisation stört väljare genom att fotografera och ropa slagord i anslutning till vallokaler.[78] I ett annat fall beslutade en lokal valnämnd att stänga en röstmottagning till följd av ett evenemang med politiska partier i närheten av lokalen.[79]

Andra exempel på angrepp mot lokaler är skadegörelse och sabotage. Här har det bland annat handlat om fönster som blivit krossade.[80] Vidare förekom inbrott i förtidsröstningslokaler på tre platser i Stockholmsområdet.[81] Det rapporterades

[69] Bilaga 1.
[70] Valmyndigheten. 2018. *Erfarenheter från valen 2018*, s. 31-32
[71] Bilaga 1, 1:1.
[72] Bilaga 1, 1:4.
[73] Bilaga 1, 1:5.
[74] Bilaga 1, 1:3.
[75] Bilaga 1, 1:6.
[76] Bilaga 1, 1:7.
[77] Bilaga 1, 2:2., 2:7.
[78] Bilaga 1, 2:1.
[79] Bilaga 1, 2:3.
[80] Bilaga 1, 2:6.
[81] Bilaga 1, 2:5.

även om en skjutning som inträffade i närheten av en vallokal där en röstmottagare blev vittne till händelsen.[82]

3.4.3 Angrepp mot valresultatet

Under valen 2018 och 2019 förekom fysiska angrepp och manipulation i syfte att påverka valresultaten. Bland annat rapporterades om en ledamot som erbjudit ekonomisk ersättning i utbyte mot personkryss[83] samt om ett partiombud som befunnit sig i en vallokal och hjälpt människor att rösta.[84] Andra rapporter handlade om sabotage av namnvalsedlar,[85] misstänkt erbjudande om köp av röster i utbyte mot politiska tjänster,[86] försök att rösta med annan väljares röstkort och ID-handling[87] samt en händelse där en politisk kandidat följt med en väljare in i vallokalen för att hjälpa denne att rösta.[88]

I en kommun försvann valsedlar ur ett valsedelställ, i en annan hittades valsedlar på golvet under ett bord och i en tredje hade ett partis valsedlar flyttats bakom de blanka valsedlarna.[89] I två fall talades om misstänkt förkryssade valsedlar som placerats ut i valsedelställ utan röstmottagarnas vetskap.[90] Från förtidsröstningen rapporterade Valmyndigheten om en händelse med fyra samtycken som såg ut att vara undertecknande av samma person.[91] Dessutom förekom uppgifter om en incident där en person skrev ett inlägg på myndighetens Facebooksida och erbjöd att sälja sin röst till högstbjudande.[92] Vidare upprättades en polisanmälan efter att en back med post innehållande röstkort misstänktes ha stulits.[93]

3.4.4 Cyberangrepp

Inför valen 2018 förekom cyberangrepp mot valets tekniska infrastruktur i syfte att påverka valets genomförande eller förtroendet för detta.[94] Bland de händelser som Säkerhetspolisen identifierade fanns överbelastningsattacker och försök till dataintrång hos bland andra politiska partier och i valsammanhang centrala organisationer.[95] Som resultat av en överbelastningsattack under valnatten den 9 september gick det inte att följa resultatet på Valmyndighetens webbplats. Enligt Valmyndigheten var händelsen isolerad till webbplatsen. Att webbplatsen inte gick

[82] Bilaga 1, 2:4.
[83] Bilaga 1, 3:3.
[84] Bilaga 1, 3:6.
[85] Bilaga 1, 3:1, 3:2.
[86] Bilaga 1, 3:5.
[87] Bilaga 1, 3:7.
[88] Bilaga 1, 3:4.
[89] Bilaga 1: 3:8.
[90] Bilaga 1, 3:9.
[91] Bilaga 1, 3:12.
[92] Bilaga 1, 3:13.
[93] Bilaga 1, 3:11.
[94] Säkerhetspolisen. 2018. *Försök att påverka förtroendet för valprocessen.*
[95] Ibid.

att nå påverkade dock varken länsstyrelsers inregistrering av valresultaten eller Valmyndighetens rapportering av valresultaten till media.[96]

3.4.5 Informationspåverkan och desinformation

Säkerhetspolisens rapportering om försök att skada förtroendet för valprocess, valresultat och det demokratiska systemet 2018 innefattade bland annat uppgifter om desinformation, diskussioner om valfusk samt kapade och falska konton i sociala medier.[97] I en erfarenhetsrapport från valen 2018 skrev Valmyndigheten om förekomsten av felaktig information och ryktesspridning, både i sociala som i traditionella medier samt i kombination med insamlade namnunderskrifter om påstått valfusk.[98] Vidare rapporterades 26 incidenter avseende misstänkt informationspåverkan till MSB. De rapporterade incidenterna innefattade bland annat falska webbsidor, vilseledande flygblad och affischer.[99]

I en kommun förekom ryktesspridning om röstnings- och vallokaler. Samma kommun fick ta emot flera mejl och telefonsamtal från väljare som påstod att röstningen inte gått rätt till. När kommunen senare undersökte anklagelserna konstaterades att majoriteten av dessa var ogrundade.[100] Rykten och konspirationsteorier om misstänkt valfusk cirkulerade i både sociala och traditionella medier innan, under och efter valdagen 2018,[101] däribland falsk information om valet på Facebook.[102] Överbelastningsattacken som resulterade i att Valmyndighetens webbplats låg nere under valdagskvällen den 9 september fick stor uppmärksamhet i media, och i sociala medier cirkulerade det rykten om att angreppet skulle vara bevis för pågående valfusk.[103]

[96] Valmyndigheten. 2018. *Val.se fungerade inte på valnatten.*
[97] Säkerhetspolisen. 2018. *Försök att påverka förtroendet för valprocessen.*
[98] Valmyndigheten. 2018. *Erfarenheter från valen 2018*, s. 11.
[99] Bilaga 1, 5:6.
[100] Bilaga 1, 5:5.
[101] Bilaga 1, 5:4.
[102] Bilaga 1, 5:2.
[103] Bilaga 1, 5:3.

4 Hot mot allmänna val i andra länder

I följande kapitel återges information ur säkerhetsbedömningar från Norge, Finland, Danmark, Storbritannien, Kanada och USA. Ett urval av rapporterade händelser i samband med valprocesser i ett antal andra stater under åren 2016-2020 presenteras också. Kapitlet följer Jonssons metod i enlighet med tidigare beskrivning (se 1.4. Metod och material).

4.1 Hotbildsbeskrivningar

Flera utländska säkerhetstjänster gör gällande att digitaliseringen skapat ökad sårbarhet för cyberangrepp i samband med val. Den norska valkommittén skriver att cyberangrepp riktade mot valrelaterad infrastruktur inte kan uteslutas [104] samtidigt som den danska militära underrättelsetjänsten betecknar cyberangrepp från stater och kriminella grupperingar som ett av de allvarligaste hoten mot landet.[105] Från grannlandet Finland uppger Skyddspolisen att utvecklingen inom cyber- och informationsteknologi skapat sårbarheter som potentiella antagonister kan komma att använda.[106]

Även om hoten existerar bedömer de nordiska länderna att risken är låg för att främmande makt faktiskt ska påverka valresultaten. I Norge, där rösträkningen företrädesvis sker manuellt, bedöms risken för manipulation låg. Avseende specifikt cyberattacker i samband med val anses det största hotet istället vara att medborgarnas förtroende för valets genomförande och valresultatet riskerar sjunka.[107] Även den danska militära underrättelsetjänsten bedömer att risken för cyberangrepp mot valen från främmande makt är låg. Det bottnar i att aktörer med förmåga i nuläget sannolikt inte har intention att angripa Danmark. Främmande makts intentioner kan dock ändras i takt med en förändrad säkerhetspolitisk utveckling.[108]

Storbritanniens Nationella Cybersäkerhetscenter (UK National Cyber Security Center, NCSC) och Centrum för skydd av nationell infrastruktur (Centre for the Protection of National Infrastructure, CPNI) menar att det under de senaste åren förekommit cyberattacker riktade mot valrelaterad infrastruktur i flera länder. Det har bland annat handlat om att webbplatser för regeringar, valmyndigheter och

[104] Valdal et al. 2019. *Sikkerheten i demokratiske prosesser i Norge*, s. 28.
[105] Forsvarets Efterretningstjenste. 2020. *Efterretningsmaessig Risikovurdering 2020. En Aktuel Vurdering Af Forhold i Udlandet Af Betydning for Danmarks Sikkerhed,* s. 7.
[106] Finnish Defence Forces and Defence Command. 2021. *Finnish Military Intelligence Review 2021*, s. 8.
[107] Valdal et al. 2019. *Sikkerheten i demokratiske prosesser i Norge*, s. 28.
[108] Forsvarets Efterretningstjenste. 2020. *Efterretningsmaessig Risikovurdering 2020. En Aktuel Vurdering Af Forhold i Udlandet Af Betydning for Danmarks Sikkerhed,* s. 41.

media utsatts för överbelastningsattacker. Personlig information och lösenord har stulits genom nätfiske och datorer har smittats med skadlig kod. Dessutom har det förekommit fall av förfalskade mejl och annan kommunikation.[109] Den brittiske utrikesministern har uttalat att regeringen i det närmaste är säker på att en utpekad stat genomförde ett försök till att påverka de allmänna valen i Storbritannien 2019. Påverkan ska ha skett genom att med lagliga metoder införskaffa och sedan läcka regeringsdokument.[110]

Den kanadensiska säkerhetstjänsten beskriver att främmande makt kan använda cyberangrepp för att försöka påverka röstningen på valdagen, inrapporteringen och registreringen av röster samt redovisningen av resultatet till allmänheten. Det uppges bland annat kunna genomföras genom angrepp som riktas mot valmyndigheters webbplatser i kombination med dataintrång i väljardatabaser.[111] Målet med sådana angrepp skulle enligt säkerhetstjänsten kunna vara att underminera förtroendet för den demokratiska processen, valresultatet eller att faktiskt ändra valresultatet. Det manuella kanadensiska valsystemet beskrivs som robust och därför bedöms risken för påverkan på valresultat som låg – däremot bedöms risken för påverkan på förtroende som hög.[112]

I USA:s årliga hotbedömningar pekas ett antal statsaktörer ut mot bakgrund av deras kapacitet och avsikt att påverka USA:s och dess allierade. Dessa stater uppges betrakta de amerikanska valen som en möjlighet till att underminera USA:s globala ställning. Det kan vidare leda till oenighet inom USA:s gränser, påverkan på amerikanskt beslutsfattande samt påverkan på röstberättigade medborgare.[113] Byrån för direktören för nationell underrättelse menar att det genomfördes påverkansoperationer mot de amerikanska valen 2016, 2018 och 2020.[114] De uppgivna taktikerna har handlat om desinformation rörande valinfrastruktur, hotfulla meddelanden till röstberättigade amerikaner samt desinformation om att amerikanska valarbetare försökt underminera det amerikanska valet.[115] Amerikanska myndigheter gör bedömningen att utländska försök till påverkan av amerikanska val kommer att fortsätta.[116]

[109] National Cyber Security Centre. 2019. *Election Guidance for Local Authorities.*
[110] National Cyber Security Centre. 2020. *Annual Review 2020. Making the UK the Safest Place to Live and Work Online*, s. 37.
[111] Canadian Security Intelligence Service. 2021. *CSIS Public Report 2020.*
[112] Communications Security Establishment. 2018. *2019 update: Cyber threats to Canada´s democratic process.*
[113] Office of the director of National Intelligence, 2021. *Annual Threat Assesment of the US Intelligence Community*, s. 4.
[114] Ibid.
[115] Ibid., s. 14.
[116] Ibid.

4.2 Rapporterade händelser 2016-2020

4.2.1 Angrepp mot personer

Angrepp mot valarbetare och väljare har i huvudsak handlat om sådant som inträffat i vallokaler, i privata miljöer och på sociala medier.[117] Här kan bland annat nämnas ett amerikanskt fall i vilket en man blev nekad att rösta eftersom han inte var registrerad. Vid besked om att han inte var registrerad hotade mannen att skjuta en röstmottagare.[118] Från USA rapporteras vidare om ett fall där en folkmassa samlades utanför en ledande valtjänstemans bostad och där skanderat att valet varit riggat samt uttalat hot mot tjänstemannen.[119] I USA har det dessutom förekommit hot och trakasserier online mot en valarbetare. I ett fall anklagades en valarbetare för valfusk, vilket ledde till att personlig information spreds och att valarbetaren skaffade tillfällig bostad på annan ort.[120]

4.2.2 Angrepp mot lokaler

I samband med det amerikanska presidentvalet 2020 förekom flera bombhot mot vallokaler.[121] Bland annat rapporterade lokala myndigheter i delstaten Georgia att de i samband med valet mottog bombhot mot valdistrikt i tio olika kommuner.[122] Vidare blev en person i delstaten Virginia anhållen för bombhot mot vallokal,[123] något som även skedde i delstaten Ohio.[124] Detsamma har även hänt i Polen[125] och i Kanada, där vallokaler fick stänga ner tillfälligt på grund av bombhot.[126]

4.2.3 Angrepp mot valresultatet

I EU:s och Democratic Reporting Internationals (DRI) valobservationsrapporter noteras oegentligheter från flera platser runt om i världen under perioden. Det rör främst länder utanför den traditionellt västerländska sfären. Ett par exempel ges här för att illustrera problembilden. Bland de rapporterade händelserna återfinns otillbörlig påverkan genom familjeröstning, röstning med assistans på ett icke-korrekt sätt[127], felaktig ombudsröstning, röstning i någon annans namn samt att ”bussa” väljare till röstningslokaler, det vill säga att anordna mer eller mindre

[117] Bilaga 2.
[118] Bilaga 2, 1:1.
[119] Bilaga 2, 1:3, 1:4.
[120] Bilaga 2, 1:2.
[121] Bilaga 2, 2:1.
[122] Bilaga 2, 2:1.
[123] Bilaga 2, 2:2.
[124] Bilaga 2, 2:4.
[125] Bilaga 2, 2:5.
[126] Bilaga 2, 2:3.
[127] Röstberättigade med en funktionsnedsättning kan ha rätt till assistans. Se 7 och 8 kap. Vallag (2005:837).

frivillig transport till vallokaler.[128] Vidare har valobservatörer i ett flertal länder noterat att röster köpts och sålts.[129]

Vid sidan av stormningen av USA:s kongress i januari 2021 har även andra angrepp mot valresultatet förekommit.[130] Däribland hotfulla demonstrationer med krav på att få övervaka delstatliga rösträkningsprocesser.[131] Även andra typer av oegentligheter, såsom exempelvis stöld av valmaterial, har identifierats.[132]

4.2.4 Cyberangrepp

Det insamlade materialet visar att cyberangrepp mot valrelaterad infrastruktur exempelvis handlar om ransomeware-attacker,[133] överbelastningsattacker (DDoS)[134] och nätfiske (phishing).[135]

Ransomeware-attacker skedde i samband med presidentvalet i Nordmakedonien 2019, vilket fick till följd att den statliga valkommitténs webbplats var ur funktion i tre dagar. Det hade påverkan på tillgänglighet till röstregistreringen samt fil- och mejlservrar.[136] En liknande händelse inträffade i samband med det amerikanska presidentvalet 2020 då utländska aktörer utsatte en kommun i New York för en attack och sedan krävde den på pengar.[137]

Överbelastningsattacker har inträffat mot valrelaterade institutioner i ett flertal länder. Däribland i samband med Moldaviens parlamentsval 2019 och presidentvalet i Ukraina 2019.[138] Även andra samhällsviktiga funktioner har blivit utsatta för överbelastningsattacker i samband med val. Under Montenegros parlamentsval 2016 utsattes exempelvis civilsamhällesorganisationer, medier och statliga institutioner för överbelastningsattacker.[139]

Nätfiske användes bland annat i samband med presidentvalet i Ukraina 2019, valet till Europaparlamentet 2019 och i det amerikanska presidentvalet 2016.[140] Metoden

---

[128] Bilaga 2, 3:1 och 3:2.
[129] Bilaga 2, 3:3.
[130] Bilaga 2, 3:4.
[131] Bilaga 2, 3:5.
[132] Bilaga 2.
[133] Ransomeware-attacker innebär att ett skadligt program (ransomeware) designas i syfte att kryptera filer på en utrustning vilket gör filer eller system obrukbara. Den som skapat och spritt den skadliga koden kan sedan kräva den drabbade på pengar för att återställa systemen till det normala. Se vidare: Cybersecurity & Infrastructure Security Agency. 2021. *Ransomware guidance and resources.*
[134] Överbelastningsattacker (DDoS) kan överbelasta system och därigenom förhindra åtkomst till viss webbplats. Se vidare: Sentor. 2021. *Vad är en överbelastningsattack (ddos-attack)?*
[135] Nätfiske (phishing) kan beskrivas som att en aktör, genom utskick av information, till exempel via mail, försöker att lura en användare genom att få den personen att agera på ett visst sätt. Det kan till exempel handla om att få personen att klicka på en länk eller få personen att gå in på viss webbplats med skadlig kod. Se vidare: National Cyber Security Center. 2018. *Phishing attacks: defending your organization.*
[136] Bilaga 2, 4:5.
[137] Bilaga 2, 4:6.
[138] Bilaga 2, 4:7, 4:16.
[139] Bilaga 2, 4:10.
[140] Bilaga 2, 4:3, 4:8, 4:10, 4:14, 4:16.

förekommer sällan enskilt, utan kan användas tillsammans med tidigare nämnda överbelastnings- och ransomeware-attacker. Det skedde exempelvis i samband med valen i Malta 2017, då alla tre metoder användes med bedömt syfte att tillfoga skada på regeringens servrar.[141]

Det har inte alltid varit möjligt att identifiera vem eller vilka som legat bakom de nyss redovisade cyberangreppen. Det ligger i linje med Brecher (2012)[142] som menar att cyberangrepp ofta är svåra att attribuera till en specifik plats eller aktör. Samtidigt har experter lyckats identifiera aktörerna bakom några angrepp mot val.[143] Exempelvis pekas namngivna "hackergrupper" ut för att ha försökt få tillgång till konfidentiell information från den nederländske premiärministerns tjänsterum i samband med valet 2017. Grupper pekas också ut för att ha ägnat sig åt nätfiske med mejl till opinionsbildare i USA bara timmar efter det amerikanska presidentvalet 2016. Liknande tillvägagångssätt sägs även ha använts gentemot olika institutioner i samband med valet till Europaparlamentet 2019.[144]

4.2.5 Informationspåverkan och desinformation

De senaste åren har falsk och vilseledande information riktad mot valprocessen eller institutioner ansvariga för genomförandet av allmänna val förekommit i varierande former och på olika platser runt om i världen.[145] Det har handlat om anklagelser om valfusk samt spridande av falsk och vilseledande information i syfte att undergräva förtroendet för valprocesser.[146] Informationen har spridits av inhemska aktörer, såsom i fallet med den före detta amerikanske presidenten Donald Trump och hans anhängare,[147] men även av främmande makt.[148] I en rapport från den amerikanska underrättelsetjänsten framkommer uppgifter om att ryska aktörer försökt förstärka allmänhetens misstro mot den amerikanska valprocessen 2020.[149] Liknade uppgifter rapporterades från valet till Europaparlamentet 2019. Syftet ska då ha varit att underminera EU:s trovärdighet och påverka valdeltagandet i en negativ riktning.[150]

Otillbörlig informationspåverkan direkt riktad mot väljare har identifierats i flera länder de senaste åren.[151] Det har bland annat handlat om försök att minska valdeltagandet, vilket bland annat skedde i samband med mellanårsvalet till den amerikanska kongressen 2018. Därifrån rapporteras om att väljare i olika delstater

[141] Bilaga 2, 4:12.
[142] Brecher. 2012. *Cyberattacks and the covert action statute: Toward a domestic legal framework for offensive cyber operations*, s. 425.
[143] Bilaga 2.
[144] Bilaga 2, 4:3, 4:13, 4:14.
[145] Bilaga 2, 5.
[146] Bilaga 2, 5.
[147] Bilaga 2, 5:10.
[148] Bilaga 2, 5.
[149] Bilaga 2, 5:4.
[150] Bilaga 2, 5:14.
[151] Bilaga 2, 5.

fått textmeddelanden med falsk information om vallokaler, vilket ledde till att väljare gick till fel plats när de skulle gå och rösta.[152] Ett annat amerikanskt exempel från 2020, som lyfts av *National Intelligence Concil,* är iranska cyberaktörer som utgav sig för att tillhöra en amerikansk högerextrem organisation och med denna förespegling spred hotfulla meddelande till väljare registrerade hos det Demokratiska partiet med krav på att dessa skulle rösta på den republikanske presidentkandidaten.[153]

I samband med en folkomröstning i Nordmakedonien 2018 förekom desinformation i sociala medier. Hundratals webbplatser med uppmaning om att makedonska medborgare skulle "*bränna sin röst*", vilket misstänks ha syftat till att minska valdeltagandet, skapades också.[154] Från Ukraina rapporterades att utländska aktörer försökt lokalisera personer som velat sälja eller tillfälligt hyra ut sina användarkonton på Facebook för att från dessa legitima konton sprida desinformation om valet 2019.[155] Amerikanska väljargrupper ska även ha blivit utsatta för informationspåverkan gällande tillförlitligheten i poströstning under presidentvalet 2020. Även här misstänktes syftet ha varit att påverka valdeltagandet i vissa områden.[156]

Förutom informationspåverkan riktad mot väljare, process eller administration noteras även hot av olika slag. Ett exempel är det bombhot som inkom till polisen i Dnipropetrovsk vid presidentvalet i Ukraina 2019. Informationen om utplacerade bomber visade sig dock vara falsk och en utredning inleddes om spridande av falsk information med påverkan på säkerheten för medborgarna i staden.[157] En annan hotrelaterad händelse skedde i samband med det amerikanska presidentvalet 2020 då en webbplats skapades på vilken hot mot valtjänstemän och mot den tidigare chefen för myndigheten för cybersäkerhet och infrastruktur (Cybersecurity and Infrastructure Security Agency, CISA) publicerades. Den amerikanska underrättelsetjänsten bedömde att Iran låg bakom webbplatsen.[158] Avslutningsvis kan nämnas en video föreställande en röstmottagare som påstås förstöra en väljares röstsedel i samband med rösträkning vid det amerikanska presidentvalet 2020. Valadministrationen gick senare ut och beskrev att detta aldrig hade inträffat och att videon var falsk.[159]

[152] Bilaga 2, 5:1.
[153] Bilaga 2, 5:9.
[154] Bilaga 2, 5:13.
[155] Bilaga 2, 5:15.
[156] Bilaga 2, 5:11.
[157] Bilaga 2, 5:3.
[158] Bilaga 2, 5:16.
[159] Bilaga 2, 5:2.

5 Scenarier

De sex scenarier som presenteras i detta kapitel baseras på byggstenarna från bilaga 3. Dessa redovisas inom hakparenteser i den löpande texten. Byggstenarna utgår i sin tur från inträffade händelser redovisade i bilaga 1 och 2.

När scenariobyggstenarna väl sätts samman till scenarier blir dessa till fiktiva händelseförlopp som inte har inträffat. Genom att ta inspiration från den presenterade strukturen är det möjligt för valadministrationen att skapa egna scenarier som kan svara mot lokala eller regionala förhållanden.

5.1 Före valdagen

Scenario 1

Valnämnderna har haft mycket att göra månaderna före valdagen. Det har bland annat upptäckts att det online cirkulerar listor på vilka personer som ska tjänstgöra i olika valdistrikt [5]. Under augusti månad får ett antal valnämnder samtal från oroliga och blivande röstmottagare som säger att de blivit kontaktade av en organisation som heter ”Den sanna demokratins vänner”. I samtalen har det förekommit påtryckningar och några av de drabbade har dessutom hängts ut på internet [2]. Det är svårt att få en bild av skada och omfattning, men det misstänks att mörkertalet är stort.

På valdagens morgon upptäcks ett inbrott i ett utrymme där valsedlar förvaras [6]. På en annan plats möter röstmottagare, som ska slå upp portarna till en vallokal klockan 07:00, okända personer som med hot försöker förhindra öppningen [1]. Vidare rapporteras om vissa störningar i logistikprocessen under valdagens tidiga morgon [9].

5.2 Under vallokalernas öppethållande

Scenario 2

Under valdagen sprids desinformation i sociala medier om valets genomförande och den felaktiga informationen tycks syfta till att få väljare att begå fel som skulle kunna medföra att deras röstning blir ogiltiga [17]. Eftersom avsändaren ser ut att vara Valmyndigheten hör flera röstberättigade av sig med frågor till myndigheten om vad som egentligen gäller. Under dagen ökar förvirringen, vilket bland annat har att göra med att händelserna rapporteras av flera nyhetsmedier samtidigt som det inträffade också får stor spridning på sociala medier. Mot slutet av valdagen uppmärksammas vilseledande information som säger att vallokalerna är öppna fram till 23:00 trots att de i själva verket stänger klockan 21:00 [17].

Scenario 3

I samband med lunchpausen tar två röstmottagare en promenad i närområdet. Under promenaden får röstmottagarna syn på något de tidigare hört väljare tala om - någon har satt upp skyltar med vilseledande information vid infarten till lokalen.

Skyltarna bär Valmyndighetens logotyp [19]. I två vallokaler förekommer varierande typer av störningar i samband med röstmottagningen, bland annat sabotage av valsedlar [12]. I den ena lokalen handlar det om hot mot röstmottagare samt krav på att få lämna sin röst till person av visst kön [3]. I den andra lokalen är personalen upptagen med att lugna en hotfull person som menar att valsedlar för hans parti saknas [6]. Samtidigt, på en annan plats i lokalen, sträcker sig en man över bordet och försöker tillgripa röstningsmaterial [13].

Scenario 4

Det automatiska brandlarmet utlöses i några vallokaler, vilket får till följd att lokalerna utryms och röstningen för en tid avbryts [8]. Andra lokaler drabbas av mindre ordningsstörningar i närområdet och i några fall förekommer även vandalisering i form av krossade fönster och nedklottrade fasader [7]. I och utanför majoriteten av landets vallokaler är det dock lugnt. Förrättningen löper på som planerat och utan friktioner. I samband med att flödet av människor tillfälligt avtar i en av lokalerna förbereds den inför nästa anstormning. Vid genomgången finner röstmottagare en USB-sticka med Valmyndighetens logotyp bakom en av valskärmarna. Stickan sätts in i en av datorerna, varpå en ransomeware-attack gentemot kommunen senare inträffar [15].

Scenario 5

En handfull partiföreträdare sprider falsk och vilseledande information om att valet är ”riggat” [17]. Det rör sig om anklagelser mot de sittande regeringspartierna om att de utövar påverkan på valadministrationen samt att röstmottagare och rösträknare inte går att lita på. Uttalandet leder till en del mindre protester utanför bland annat vallokaler och myndighetsbyggnader [4]. Förutom protester noteras också fall av partiombud som följer med väljare in i olika vallokaler för att “hjälpa till” vid röstningen [10]. Vidare uppmärksammar medborgare Polismyndigheten om att det förekommer försäljning av röster i stängda grupper på sociala medier [11].

5.3 Efter vallokalernas stängning

Scenario 6

På sociala medier sprids en ljudupptagning från en vallokal. I den hörs hur röstmottagare, under vad som verkar vara en fikarast, suckar och beklagar sig över resultatet i en allra första sammanräkning. Vidare sprids en video, som senare visar sig vara falsk, där en röstmottagare knycklar ihop inlämnade valsedlar och sedan slänger dem i en papperskorg [18]. I en kommun samlas det dessutom ett tiotal människor utanför bostaden till ordföranden i en lokal valnämnd. Gruppen håller upp plakat och ropar att valet är ”riggat” [4]. Utanför vallokalen i en annan kommun förekommer protester mot rösträkningen [14]. I samband med att en av länsstyrelserna ska rapportera in sina preliminära resultat i Valmyndighetens databas sker en cyberattack mot Valmyndighetens hemsida. Attacken leder till att hemsidan inte går att nå för en tid vilket försvårar för väljarna att ta del av valresultatet [16].

6 Slutsatser

Det svenska valsystemet är robust, i mångt och mycket på grund av att det är decentraliserat och att rösthantering och rösträkning sker manuellt. Samtidigt har hoten mot systemet fortsatt att öka. Förutom hoten mot genomförandet av allmänna val kan hoten även bidra till att allmänhetens förtroende och de röstberättigades vilja och förmåga att rösta minskar. Det är därför inte orimligt att anta att en antagonist som har svårt att påverka valets genomförande kan lockas att försöka påverka allmänhetens förtroende. Det kan därför finnas skäl att överväga proaktiv och förtroendeskapande kommunikation med allmänheten.

Denna studie har visat att antagonistiska hot mot allmänna val kan ta många olika former. Bredden av möjlig påverkan behöver beaktas inom ramen för det säkerhetsarbete som bedrivs till skydd för de allmänna svenska valen.

Studien har naturligt nog inte gett en heltäckande bild av alla tänkbara antagonistiska hot mot allmänna val, och bör därför betraktas som ett av flera underlag till valadministrationens fortsatta arbete. Vidare kan arbete med att identifiera ytterligare hot ske med utgångspunkt i de lokala och regionala förhållanden som gäller för respektive valmyndighet. Ett sådant arbete kan öka valadministrationens medvetenhet om hot mot allmänna val samtidigt som det kan bidra till höjd förmåga att förebygga, identifiera och hantera sådana hot.

Utifrån denna studie dras slutsatsen att följande åtgärder är lämpliga för Valmyndigheten:

- Att genomföra kompetenshöjande insatser för valhandläggare och säkerhetshandläggare vid kommuner och statliga myndigheter inför allmänna val. Beroende på vad som är praktiskt och pedagogiskt lämpligt kan sådana insatser till exempel innefatta: enskild inläsning, föreläsningar, pedagogiskt ledda gruppdiskussioner, seminarier och workshops.
- Att utveckla ett material med myndighetens bedömning av de troligaste respektive skadligaste händelseutvecklingarna och dilemman i relation till allmänna val. Materialet kan användas för verksamhetsskyddsbedömningar avseende bland annat detektion, uthållighet och förmåga givet specifika lokala och regionala förhållanden. Materialet tas lämpligen fram i samverkan med exempelvis Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF).
- Att genomföra en kommunikationsinsats riktad mot allmänheten inför allmänna val. Denna kommunikationsinsats kan baseras på föreliggande rapport och beröra exempelvis följande teman: demokrati, allmänna val, valsystemets konstruktion, tidigare rapporterade händelser samt myndighetens generella bedömningar och arbete inför allmänna val.

7 Referenslista

Aftonbladet. *'Falsk information spreds om valsedlar'*, 12 juli 2018. https://www.aftonbladet.se/a/OnAVMl.

AP News. *'Broken Machines to Threats of Violence among Voting Problems'.* AP NEWS, 7 november 2018. https://apnews.com/article/3b8fac656c7f446ca95542d599e2f2c0.

Barret, Ted, Manu Raju, and Peter Nickeas. 2021 *'US Capitol Secured, 4 Dead after Rioters Stormed the Halls of Congress to Block Biden's Win'.* CNN.. https://www.cnn.com/2021/01/06/politics/us-capitol-lockdown/index.html.

Bauler, Carl-Johan. *'SD-kandidat trakasserad och hotad av ungdomar vid valstugan'*. Norra Skåne, 28 augusti 2018. https://www.nsk.se/2018/08/28/sd-kandidat-trakasserad-och-hotad-av-ungdomar-vid-valstugan/.

Bay, S. Fjällhed, A. & Pamment, J. 2021. *A Swedish Perspective on Foreign Election Interference*. I *Defending Democracies: Combating Foreign Election Interference in a Digital Age*. Oxford: Oxford University Press, 2021.

Bay, S., Paziraei, G., Thunholm, P., Olsson, S. & McWilliams, A. 2022. *Incidenter under genomförandet av allmänna val*. Stockholm, Sverige: Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI-R--5297--SE.

Bay, S. & Snore, G. 2019. *Protecting Elections: A Strategic Communications Approach*. Riga, Lettland: NATO Strategic Communications Centre of Excellence, 2019.

Berggren, N-O. Bäcklund, A. Johansson, S. Leijonhufvud, M. Munch, J. Trost, H. Träskman, P O. Victor, D. Wennberg, S. & Wersäll, F. 2012. *Brottsbalken: En kommentar, del l-lV*. Blå Biblioteket. Stockholm, Sverige: Norstedts Juridik, 2012.

Björklund, Malin. 2018. *Ett robust val ur ett Kommunperspektiv: En studie inför valet 2018*. 4C Strategies & Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, juni 2018.

Borås tidning. *'NMR tog sig in i vallokal: "Flera incidenter"'.* Borås Tidning, 9 september 2018. https://www.bt.se/boras/just-nu-nmr-tog-sig-in-i-vallokal-flera-incidenter-28672bf7/.

Brecher, A P. 2012. *Cyberattacks and the Covert Action Statute: Toward a Domestic Legal Framework for Offensive Cyberoperations*. Michigan Law Review 111, no. 3 (December 2012): 423–52.

Brumback, K. & Joffe-Block, J. *'Georgia Poll Worker in Hiding after False Claims Online'*. AP NEWS, 7 november 2020. https://apnews.com/article/fact-check-georgia-poll-worker-in-hiding-aa0f256ec21de96fd5a41da703c4b443.

Canadian Security Intelligence Service. 2021. *CSIS Public Report 2020*, 12 April 2021. https://www.canada.ca/en/security-intelligence-service/corporate/publications/2020-public-report.html.

Carwile, Brandon. *'Arrest Made After Polling Place Bomb Threat'*. Dogwood, 5 november 2020. https://vadogwood.com/2020/11/05/arrest-made-after-polling-place-bomb-threat/.

Choe, Yonhyok. 2015. *Förtroende för Valmyndigheten.* I *Alla dessa val: Samhälle, Opinion och Medier i Västsverige*, Vol. SOM-rapport nr 64. SOM-undersökningen. Bohus: Ale Tryckteam, 2015.

Communications Security Establishment. 2018. *2019 update: Cyber threats to Canada´s democratic process. https://cyber.gc.ca/en/guidance/2019-update-cyber-threats-canadas-democratic-process.*

Cybersecurity & Infrastructure Security Agency. 2021. *Ransomware Guidance and Resources.* https://www.cisa.gov/ransomware.

Dagens Industri. *'Microsoft: Ryskt hackningsförsök inför USA-val'*. Dagens industri, 21 augusti 2018. https://www.di.se/nyheter/microsoft-ryskt-hackningsforsok-infor-usa-val/.

Egan, Lauren. *'"We Won": Trump Spreads Misinformation about 2020 Election during Final Georgia Rally'.* NBC News, 5 januari 2021. https://www.nbcnews.com/politics/2020-election/we-won-trump-spreads-misinformation-about-2020-election-during-final-n1252802.

Eriksson, E. A. 2003. *Metoder för strukturerad brainstorming.* Stockholm, Sverige: Totalförsvarets forskningsinstitut. FOI-R--0662--SE.

Ernryd, L. & Ärlemyr, H. '*Två incidenter utanför vallokaler i Skåne*'. Kristianstadsbladet, 9 september 2018. https://www.kristianstadsbladet.se/kristianstad/polisen-om-sakerheten-har-varit-jattelugnt/.

European Union Election observation mission. *'EUROPEAN UNION ELECTION OBSERVATION MISSION EARLY LEGISLATIVE ELECTIONS – KOSOVO* 2017 - Preliminary Statement',* 13 juni 2017. https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/types-relations-and-partnerships/election-observation/mission-recommendations-repository/missions/397.

European Union Election Observation Mission. *'Final Report Kosovo Legislative Elections'.* Text. EEAS - European External Action Service - European Commission, 11 juni 2017. https://eeas.europa.eu/election-observation-missions/eom-kosovo-2017/31949/final-report-11-june-2017-legislative-elections-kosovo_en.

European Union Election Observation Mission. *'Lebanon. Final Report Parliamentary Elections 2018'*, 2018. https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/types-relations-and-partnerships/election-observation/mission-recommendations-repository/missions/17.

European Union Reinforced Election Expert Mission. *'EU Election Missions Bolivia 2020'*, 18 oktober 2020. https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/types-relations-and-partnerships/election-observation/mission-recommendations-repository/missions/397.

Europeiska kommissionen. 2019. *Att säkerställa fria och rättvisa val till Europaparlamentet.* COM(2018)637 final. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0637&from=EN.

Europeiska kommissionen. 2020. *Report on the 2019 elections to the European Parliament*. Bryssel, Belgien: Europeiska kommissionen, juni 2020.

Fernquist, J, Kaati, L. Akrami, N. Pelzer, B. & Cohen, K. 2018. *Digitala diskussioner om genomförandet av riksdagsvalet 2018.* Stockholm, Sverige: Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap, 2018.

Finnish Defence Forces and Defence Command. 2021. *Finnish Military Intelligence Review 2021*. https://puolustusvoimat.fi/documents/1948673/74055459/PV_sotilastiedustelu_raportti_www_ENG.pdf/2ffb6a29-cabd-b852-7ba0-83892580c632/PV_sotilastiedustelu_raportti_www_ENG.pdf.

Ford, Wayne. *'Bomb Threats Target Polling Places in Northeast Georgia'.* Athen Banner-Herald. Athens Banner-Herald, 5 januari 2021. https://www.onlineathens.com/story/news/2021/01/05/bomb-threats-target-polling-places-northeast-georgia/6551059002/.

Forsvarets Efterretningstjenste. 2020. *Efterretningsmaessig Risikovurdering 2020. En Aktuel Vurdering Af Forhold i Udlandet Af Betydning for Danmarks Sikkerhed.* Köpenhamn, 26 november 2020.

Försvarets radioanstalt (FRA). 2021. *Årsrapport 2020: Blicken på en omvärld i förändring.* http://www.fra.se:8080/nyheter/nyheter/nyhetsarkiv/news/arsrapportom2020publicerad.5.15d6ea201729ce403d2331.html.

Haataja, Samuli. *Russian Interference in the 2016 US Presidential Election. In Cyber Attacks and International Law on the Use of Force - the Turn to Information Ethics.* London: Routledge, 2018. https://www-taylorfrancis-com.ep.fjernadgang.kb.dk/chapters/russian-interference-2016-us-presidential-election-samuli-haataja/10.4324/9781351057028-7.

Heath, B. & Martina, M. *'Election Officials Face Threats, Intimidation as Trump Pushes False Fraud Claims'. Reuters*, 8 december 2020. https://www.reuters.com/article/usa-election-threats-idUSKBN28I1D9.

Henschke, A. Sussex, M. & O'Connor, C. 2020. *Countering Foreign Interference: Election Integrity Lessons for Liberal Democracies*. Journal of Cyber Policy 5, nr 2 (maj 2020): 180–98. https://doi.org/10.1080/23738871.2020.1797136.

Hosenball, Mark. *'U.S. Suspects Iranians Created Website Threatening U.S. Election Officials'. Reuters*, 24 december 2020. https://www.reuters.com/article/us-usa-elections-iran-idUSKBN28X2M4.

Hutchinson, Bill. *'Sporadic Protests Erupt as Anxiety Grows over Presidential Vote Count'.* ABC News, 5 november 2020. https://abcnews.go.com/US/sporadic-protests-erupt-anxiety-grows-presidential-vote-count/story?id=74037379.

Jahfetson, Jackie. *'Self-Professed Dickinson "Proud Boy" Arrested Following Bomb Threat'.* The Dickinson Press, 29 oktober 2020. /news/crime-and-courts/6739859-Self-professed-Dickinson-%E2%80%9CProud-Boy%E2%80%9D-arrested-following-bomb-threat.

James, Letitia. *'Attorney General James Takes Legal Action Against Conspiracy Theorists For Threatening Robocalls to Suppress Black Voters'*, 21 maj 2021. https://ag.ny.gov/press-release/2021/attorney-general-james-takes-legal-action-against-conspiracy-theorists.

Jonsson, Daniel. 2017. *Att använda scenarier i planering för civilt försvar*. Stockholm, Sverige: Totalförsvarets forskningsinstitut. FOI-R--4434--SE.

Koskelainen, Adam. *'MSB kan inte utesluta utländsk påverkan på valet – "vi står inför en stor utmaning"', 16 februari 2018,* https://computersweden.idg.se/2.2683/1.697927/msb-utlandsk-paverkan-val.

LaForge, Gordon. 2020. *Sweden defends its elections against disinformation, 2016–2018*. https://successfulsocieties.princeton.edu/publications/sweden-defends-its-elections-against-disinformation-2016-%E2%80%93-2018.

Landay, J. Mason, J. Holland, S. *Trump Summoned Supporters to 'Wild' Protest, and Told Them to Fight. They Did.* Reuters, januari 2021. https://www.reuters.com/article/us-usa-election-protests-idUSKBN29B24S.

Ljunggren, P. & Haglund, P. *'Valskandalen i Botkyrka anmäld som misstänkt valfusk'.* SVT Nyheter, 12 september 2018. https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/fallet-i-botkyrka-anmalt-som-misstankt-valfusk-kan-utredas-av-riksenheten-mot-korruption.

Löfven, Stefan. *'DN Debatt. "Så ska vi skydda valrörelsen från andra staters påverkan"'.* Dagens Nyheter, 19 mars 2017, https://www.dn.se/debatt/ sa-ska-vi-skydda-valrorelsen-fran-andra-staters-paverkan/.

Lumb, David. *'Cyberattack Shuts down Tennessee Election Website'.* Engadget, 11 maj 2018. https://www.engadget.com/2018-05-11-cyberattack-shuts-down-tennessee-election-website.html.

Lundmark, S. Oscarsson, H. & Weissenbilder, M. 2020. *Confidence in an Election Authority and Satisfaction with Democracy: Evidence from a Quasi-Natural Experiment of a Failed Election in Sweden*. *Electoral Studies* 67 (oktober 2020): 102216. https://doi.org/10.1016/j.electstud.2020.102216.

Malmgren, K. Skovdahl, S. & Amiri, N. *'Val 2018: Valarbetare Och Väljare Hotade i Nynäshamn'*, 9 september 2018. https://www.expressen.se/nyheter/val-2018/valarbetade-hotade-vid-vallokal/.

Misión de Observación Electoral, MOE. 2018. *Preliminary report on the presidential election in Colombia.*

Munck, A. Svensson, O. Barr, B. & Malm, C. 2014. *Nazister trängde sig in på flera vallokaler,* Aftonbladet, september 2014. https://www.aftonbladet.se /a/1krrbq.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2018. *Att möta informations-påverkan : handbok för kommunikatörer,* MSB, december 2018.

National Cyber Security Centre. *'Election Guidance for Local Authorities',* 5 november 2019. https://www.ncsc.gov.uk/guidance/election-guidance-for-local-authorities.

National Cyber Security Centre. 2018 *Phishing Attacks: Defending Your Organisation.* National Cyber Security Centre, 5 februari 2018. https://www.ncsc.gov.uk/guidance/phishing.

National Cyber Security Centre. 2020. *Annual Review 2020. Making the UK the Safest Place to Live and Work Online. https://www.ncsc.gov.uk/files/Annual-Review-2020.pdf*

National Democratic Institute (NDI). *'Ukraine Election Watch Bulletin'.* Text, 30 oktober 2020. https://www.ndi.org/publications/ukraine-election-watch-bulletin.

National Intelligence Council. *'Foreign Threats to the 2020 US Federal Elections',* 10 mars 2021. https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/ICA-declass-16MAR21.pdf

National Intelligence Council. *'Intelligence Community Assessment on Foreign Threats to the 2020 U.S. Federal Elections',* 10 mars 2021. https://www.dni.gov/index.php/newsroom/reports-publications/reports-publications-2021/item/2192-intelligence-community-assessment-on-foreign-threats-to-the-2020-u-s-federal-elections.

National Security Agency. *'NSA Report on Russia Spearphishing'*. 25 februari 2021. https://beta.documentcloud.org/documents/3766950-NSA-Report-on-Russia-Spearphishing.

NBC News. *'Federal Government Tells 21 States Election Systems Targeted by Hackers'.* NBC News, 23 september 2017. https://www.nbcnews.com/storyline/hacking-of-america/federal-government-tells-21-states-election-systems-targeted-hackers-n804031.

Nyberg, Peter. '*Missnöjd Med Nedlagd Utredning Efter Valhot*.' Blekinge Läns Tidning, 2018.

O'Connor, S. Hanson, F. Currey, E. & Beattie, T. *'Cyber-Enabled Foreign Interference in Elections and Referendums',* 28 oktober 2020. https://www.aspi.org.au/report/cyber-enabled-foreign-interference-elections-and-referendums.

ODIHR. *Limited Election Observation Mission Final Report.* Warsaw: Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSSE), februari 2021. https://www.osce.org/files/f/documents/7/7/477823_2.pdf.

Office of the Director of National Intelligence. *'Annual Threat Assesment of the US Intelligence Community.'*, 9 april 2021. https://www.dni.gov/files/ODNI/documents/assessments/ATA-2021-Unclassified-Report.pdf

Ohlin, J D. 2017. *Election Interference: A Unique Harm Requiring Unique Solutions*. i *Defending democracies: combating foreign election interference in a digital age*, Hollis, D B & Ohlin, J D (red). First edition. Ethics, national security, and the rule of law. New York, NY: Oxford University Press, 2017.

Ohlin, J D. 2020. *What Is Election Interference?* i *Election Interference: International Law and the Future of Democracy*, 10–39. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. https://doi.org/10.1017/9781108859561.002.

OSCE, ODHIR och Council of Europe. 2019. *INTERNATIONAL ELECTION OBSERVATION Mission Republic of North Macedonia, Presidential Election 21 april 2019.*

Oxford, Andrew. *'Arizona Secretary of State Katie Hobbs Reports Violent Threats, Calls out Ducey for "Deafening Silence"'*. Arizona Republic. Arizona Republic, 18 november 2020. https://www.azcentral.com/story/news/politics/arizona/2020/11/18/arizona-secretary-state-katie-hobbs-receiving-violent-threats/3768419001/.

Pamment, J, Nothhaft, H. Agardh-Twetman, H. Fjällhed, A. 2018. *Countering Information Influence Activities : The State of the Art, research report*. Swedish Civil Contingencies Angency; Lund: Lunds universitet.

Podlupom. *'Voting with Problems, Turnout at 51 % | Podlupom.Org'*, 2020. http://podlupom.org/v2/en/article/voting-with-problems-turnout-at-51/390.

Regeringen. 2018. *Sveriges säkerhet i en ny värld.* Regeringen, 14 januari 2018. https://www.regeringen.se/tal/2018/01/sveriges-sakerhet-i-en-ny-varld/.

Regeringen. 2020. *Stärkt skydd mot manipulationer av valsystemet*. Regeringen, 26 mars 2020. https://www.regeringen.se/496098/contentassets/e8e3111630bf498a9eedfae1b2338998/starkt-skydd-mot-manipulationer-av-valsystemet-dir-2020-30.pdf.

Root, D. Barclay, A. *'Voter Suppression During the 2018 Midterm Elections'*. Center for American Progress, 20 november 2018. https://www.americanprogress.org/issues/democracy/reports/2018/11/20/461296/voter-suppression-2018-midterm-elections/.

Säkerhetspolisen. 2018. *Brett arbete för att skydda valet 2018.* Säkerhetspolisen, 22 februari 2018. http://www.sakerhetspolisen.se/ovrigt/pressrum/aktuellt/aktuellt/2018-02-22-brett-arbete-for-att-skydda-valet.html.

Säkerhetspolisen. 2018. *Försök att påverka förtroendet för valprocessen.* Säkerhetspolisen, 30 augusti 2018. http://www.sakerhetspolisen.se/ovrigt/pressrum/aktuellt/aktuellt/2018-08-30-forsok-att-paverka-fortroendet-for-valprocessen.html.

Säkerhetspolisen. 2019. *Hotbild mot säkerhetskänslig verksamhet*. https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.7acd465e16b4e0e54c64a/1560776860929/Hotbild-mot-sakerhetskanslig-verksamhet-juni-2019.pdf

Säkerhetspolisen. 2019. *Vägledning i säkerhetsskydd: Säkerhetsskyddsanalys.* https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.7acd465e16b4e0e54c650/1560777315922/Vagledning-Sakerhetsskyddsanalys.pdf

Säkerhetspolisen. 2021. *Årsbok 2020*. *https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.4ffee9b31787cb4eddc36f/1622105064669/sakerhetspolisens_arsbok_2020.pdf*

Schumaker, Erin. 2020 *'Poll Workers Facing Dual Threat of COVID-19, Potential Violence'*. ABC News. https://abcnews.go.com/Health/poll-workers-facing-dual-threat-covid-19-potential/story?id=74057587.

Sentor. *'Vad är en DDoS-attack / överbelastningsattack? - Sentor'*. Sentor Managed Security Services AB. 15 juni 2021. https://www.sentor.se/artikel/ddos-attack-overbelastningsattack/.

Svenska Institutet. 2018. *Notis Eller Världsnyhet? Det Svenska Valet 2018 i Internationell Nyhetsrapportering Och På Sociala Medier*.

Swenson, Ali. *'Family of Hugo Chavez Does Not Own Dominion Voting Systems'*. AP NEWS, 1 december 2020. https://apnews.com/article/fact-checking-9809670730.

Temby, Quinton. *'Disinformation, Violence, and Anti-Chinese Sentiment in Indonesia's 2019 Elections'*, no. 2019 (2019): 8.

Toronto Star. 2019. *Bomb threat at polling location prompts pause in voting, election PEI says.*

Ukraine General Newswire. *'Police Checking 8 Reports of Bomb at Dnipro Polling Stations, in Metro, Threats Unsubstantiated - National Police Spokesman'.* Interfax : Ukraine General Newswire. 31 mars 2019. https://search.proquest.com/docview/2200226897/citation/D5069EC18CAB4640PQ/1.

Valdal, A-K. Wiencke, H. Dale, C. Tuastad, S. Holo, T. Røed, W.& Sandal, B. 2019. *Sekretariatet for Valglovutvalget. Sikkerheten i Demokratiske Prosesser i Norge.*

Valmyndigheten. 2018. *Erfarenheter från valen 2018*. Valmyndigheten, 15 februari 2019. https://www.val.se/servicelankar/press/nyheter/nyheter/2019-02-15-valmyndighetens-erfarenhetsrapport-fran-valet-2018.html

Valmyndigheten. 2018. *Utvärdering av EU-valet 2019*: Kommunenkät 2019. Interna handlingar hos Valmyndigheten.

Valmyndigheten. 2018. *Val.se fungerade inte på valnatten*. Valmyndigheten, 10 september 2018. https://www.val.se/servicelankar/press/nyheter/nyheter/2018-09-10-val.se-fungerade-inte-pa-valnatten.html.

Valmyndigheten. 2019. *Erfarenheter från Europaparlamentsvalet 2019*. Valmyndigheten, 24 september 2019. https://www.val.se/servicelankar/press/nyheter/nyheter/2019-09-24-2019-ars-eu-val-genomfordes-rattssakert-och-effektivt.html.

Valmyndigheten. 2019. *Samordning Incidentrapporter Europaparlamentsvalet 2019*. Interna handlingar hos Valmyndigheten.

Valmyndigheten. 2019. *Utvärdering av EU-valet 2019*: Kommunenkät 2019. Interna handlingar hos Valmyndigheten.

Valprövningsnämnden. 2019. *Överklaganden med anledning av valen 2018.* https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/riksdagens-myndigheter-och-namnder/valprovningsnamnden/overklaganden-valen-2018/.

Van der Staak, S. & Wolf, P. 2019. *Cybersecurity in Elections: Models of Interagency Collaboration*. https://www.idea.int/sites/default/files/publications/cybersecurity-in-elections-models-of-interagency-collaboration.pdf.

Wiadomosci. ‘Wybory 2020. *Alarm w lokalu wyborczym. Pijany Ukrainiec groził, że podłoży bombę*. https://wiadomosci.radiozet.pl/Polityka/Wybory-prezydenckie-2020/Wybory-2020.-Alarm-bombowy-w-lokalu-wyborczym.-Pijany-Ukrainiec-zatrzymany.

Wines, Michael. *Here Are the Threats Terrorizing Election Workers*. The New York Times, 3 december 2020, sec. U.S. https://www.nytimes.com/2020/12/03/us/election-officials-threats-trump.html.

Yen, Hope, Colleen Long, och Lauran Neergaard. Fact-Checking Trump’s Distortions and Outright Lies about the 2020 Election and COVID-19 Vaccine. chicagotribune.com, 14 november 2020. https://www.chicagotribune.com/election-2020/ct-fact-check-trump-election-20201114-ty3d4ki3czegdfp6nkunjclgoq-story.html.

Bilaga 1: Nationella exempel

Denna bilaga redovisar ett urval av det material som framkommit i informationsinsamlingen av dokumenterade händelser från de svenska allmänna valen 2018 och valet till Europaparlamentet 2019. Händelserna redovisas för att skapa transparens kring metoden och vad som inspirerat till rapportens scenariobyggstenar. Presentation sker utifrån rubrikerna: (1) Angrepp mot valarbetare och väljare, (2) Angrepp mot lokaler, (3) Angrepp mot valresultatet, (4) Cyberangrepp samt (5) Informationspåverkan och desinformation.

1: Angrepp mot personer

1:1 Hot mot röstmottagare Under valdagen den 9 september 2018 i Sverige mottog röstmottagare i en kommun ett hotfullt brev innehållande en teckning med budskapet "likvaka istället för en valvaka". Händelsen polisanmäldes några dagar senare.[160]
1:2 Hot mot politisk kandidat I samband med de allmänna valen 2018 blev en politisk kandidat hotad av fyra ungdomar utanför vallokalen.[161]
1:3 Hot mot valarbetare På valdagen den 9 september 2018 blev två valarbetare föremål för olaga hot då två unga män hotade dem till livet och försökte få tag på deras valsedlar. En anmälan upprättades om olaga hot mot dessa två valarbetare samt en väljare.[162]
1:4 Hot mot valarbetare En kvinnlig valarbetare utsattes för ett misstänkt ofredande i vallokal. Kvinnan stod och delade ut valsedlar för ett parti när en okänd man gav sig på henne.[163]
1:5 Hot mot valarbetare Hot mot röstmottagare uppges ha förekommit i flertalet vallokaler. Exempelvis blev en röstmottagare spottad i ansiktet.[164]
1:6 Hotfull väljare En väljare som blev nekad att rösta uppgavs ha uppträtt hotfullt och aggressivt och kastade röstlängden i ansiktet på röstmottagare för att sedan kasta sig över valurnan och trycka ned ett valkuvert i springan för riksdagsvalet, vilket resulterade i en felaktig röst vid räkningen. Händelsen polisanmäldes.[165] En väljare vägrade först att lämna Id-handling och slängde sedan passet till röstmottagaren. Väljaren

[160] Nyberg. 2018. *Missnöjd med nedlagd utredning efter valhot.*
[161] Bauler. 2018. *SD-kandidat trakasserad och hotad av ungdomar vid valstugan.*
[162] Malmgren, Skovdahl & Amiri. 2018. *Val 2018: Valarbetare och väljare hotade i Nynäshamn.*
[163] Ernyd & Ärlemyr. 2018. *Två incidenter utanför vallokaler i Skåne*.
[164] Valmyndigheten. 2019. *Utvärdering av EU-valet 2019: Kommunenkät 2019.*
[165] Valmyndigheten. 2018. *Utvärdering av EU-valet 2018: Kommunenkät 2018.*

uttalade okvädningsord och slog röstmottagare med en väska samt spottade på röstmottagaren. Med hjälp av annan väljare fick personen lämna lokalen.[166]
1:7 Hot mot valarbetare En kommun rapporterade in en incident under valdagen gällande en väljare som vägrat lämna in sin röst till en röstmottagare iklädd slöja. Väljaren blev erbjuden att en annan röstmottagare skulle ta emot hens röst, men vägrade även detta för att röstmottagaren iklädd slöja var kvar i lokalen. Röstmottagarna beskrev att väljaren var otrevlig och uppträdde högljutt. Väljaren lämnande vallokalen utan att rösta.[167]
1:8 Hot mot ordförande i valdistrikt En kommun rapporterade att under förtidsröstningen hade en ordförande i ett valdistrikt blivit omnämnd med namn och bild på en nyhetssida på internet. Kommunen rapporterade händelsen till Valmyndigheten då de ansåg att det fanns en risk att personer som läst artikeln kunde uppfatta att ordföranden inte var neutral i sin roll som valförrättare.[168]

2: Angrepp mot lokaler

2:1 Ordningsstörningar Personer från en högerextrem organisation uppgavs ha stört väljare genom att fotografera och ropa slagord i anslutning till vallokaler.[169]
2:2 Ordningsstörningar Ordningsstörningar uppges ha förekommit i flertalet vallokaler under de allmänna valen 2018 där väljare uppträtt hotfullt och aggressivt.[170]
2:3 Politiskt kampanjande Valnämnden beslutade att stänga röstmottagningen på ett universitet med anledning av ett event med politiska partier i närheten av röstningslokalen.[171]
2:4 Dödsskjutning En dödsskjutning inträffade i närheten av en vallokal. I samråd med ansvarig polis på plats bedömde kanslichefen att röstmottagningen kunde fortsätta samt att röstmottagarna på ett säkert sätt kunde ta sig till och från lokalerna. En röstmottagare blev vittne till händelsen.[172]
2:5 Inbrott Tre inbrott inträffade i förtidsröstningslokaler utanför Stockholm. Inget valrelaterat rapporterades som stulet.[173]

[166] Valmyndigheten, 2019. Utvärdering av EU-valet 2019: Kommunenkät 2019.
[167] Bay, S. m.fl. 2022. *Incidenter under genomförandet av allmänna val*.
[168] Ibid.
[169] Borås Tidning: " NMR tog sig in i vallokal: Flera incidenter". 2018.
[170] Valmyndigheten, 2019. Utvärdering av EU-valet 2019: Kommunenkät 2019.
[171] Ibid.
[172] Bay, S. m.fl. 2022. *Incidenter under genomförandet av allmänna val.*
[173] Ibid

2:6 Skadegörelse och sabotage Vid valet till Europaparlamentet 2019 inkom flera rapporter om skadegörelse och sabotage i vallokaler. Bland annat blev en vallokal utsatt för skadegörelse där fönster blev krossade flera dagar i rad. I samband med skadegörelsen fick en vaktmästare en sten kastad på sig, vilket gjorde att röstmottagare kände sig oroliga.[174]
2:7 Ordningsstörningar I samband med valet till Europaparlamentet 2019 inkom flertalet rapporter om problem med ordningsstörande i vallokal under röstning.[175]

3: Angrepp mot valresultatet

3:1 Misstänkt sabotage av valsedlar Misstänkt sabotage mot namnvalsedlar inträffade i ett bibliotek. Händelsen polisanmäldes.[176]
3:2 Misstänkt sabotage av valsedlar Innan öppning i en av vallokalerna upptäcktes att valsedlar välts ut och klottrats på av okänd gärningsman. Händelsen polisanmäldes.[177]
3:3 Misstänkt valfusk En ledamot påstods ha erbjudit ekonomisk ersättning i utbyte mot personkryss. Händelsen polisanmäldes.
3:4 Misstänkt valfusk En kandidat påstods ha följt med väljare in i röstningslokalen och hjälpt till att göra i ordning röster. Händelsen polisanmäldes.[178]
3:5 Misstänkt valfusk I samband med valen 2018 avslöjade public service att ett trossamfund erbjudit ett politiskt parti 3000 röster i utbyte mot en ny tomt. Det polisanmäldes senare som misstänkt valfusk.[179]
3:6 Misstänkt valfusk En polisanmälan upprättades mot en partiklädd person som vistades i vallokalen och hjälpte folk vid röstning.[180]
3:7 Misstänkt valfusk En kommun rapporterade under förtidsröstningen att en person försökte rösta med en annan persons röstkort och ID-kort. Händelsen polisanmäldes.[181]

[174] Bay, S. m.fl. 2022. *Incidenter under genomförandet av allmänna val.*
[175] Ibid.
[176] Valmyndigheten, 2019. Utvärdering av EU-valet 2019: Kommunenkät 2019.
[177] Ibid.
[178] Ibid.
[179] Ljunggren och Haglund 2018: "Valskandalen i Botkyrka anmäld som misstänkt valfusk".
[180] Valmyndigheten, 2019. Utvärdering av EU-valet 2019: Kommunenkät 2019.
[181] Bay, S. m.fl. 2022. *Incidenter under genomförandet av allmänna val.*

3:8 Misstänkt stulna valsedlar
I samband med valet till Europaparlamentet 2019 inkom tretton rapporter angående valsedlar som gömts, stulits eller tagits bort. Exempelvis försvann valsedlar ur valsedelställ samtidigt som andra hittades på golvet. I ett annat fall återfanns de bakom blanka valsedlar.[182]

3:9 Förkryssade valsedlar
I samband med valet till Europaparlamentet 2019 inkom två rapporter om att det hade placerats ut valsedlar med ikryssade kandidater i valsedelstället utan röstmottagarens vetskap. Exempelvis hittades sexton förkryssade valsedlar i en vallokal.[183]

3:10 Misstänkt valfusk
I en kommun ska en person från ett politiskt parti ha följt med en väljare in i vallokalen för att hjälpa denne att rösta.

3:11 Misstänk stulet valmaterial
Ett postföretag rapporterade att det hade stulits en back med post. Backen med post innehöll röstkort till ett område i den aktuella kommunen och händelsen polisanmäldes av postföretaget.[184]

3:12 Misstänkt förfalskade samtycken
Under förtidsröstningen rapporterade Valmyndigheten om en händelse med fyra samtycken för ett parti som såg ut att vara undertecknande av samma person. Samtyckena antogs varit förfalskade då handstilen och signaturen på samtyckena liknade varandra.[185]

3:13 Misstänk valfusk
Valmyndigheten rapporterade en incident där en individ skrev ett inlägg på myndighetens Facebooksida där personen erbjöd att sälja sin röst till högstbjudande. Händelsen polisanmäldes av Valmyndigheten.[186]

4: Cyberangrepp

4:1 Överbelastningsattack
Under valkvällen och natten (2018) utsattes Valmyndighetens webbplats för en överbelastningsattack och låg nere flera timmar. Händelsen var isolerad till webbplatsen.[187]

[182] Bay, S. m.fl. 2022. *Incidenter under genomförandet av allmänna val*.
[183] Ibid.
[184] Ibid.
[185] Ibid.
[186] Ibid.
[187] Valmyndigheten. 2018. *Erfarenheter från valen 2018*.

5: Informationspåverkan och desinformation

5:1 Falsk information om valsedlar
I samband med de allmänna valen 2018 spred ett politiskt parti falsk information på Facebook om att en röstberättigad svensk medborgare bosatt i Spanien mottagit valsedlar från alla partier utom det aktuella partiet. Valmyndigheten svarade på anklagelserna med att de enbart skickar blanka valsedlar till boende i utlandet.[188]

5:2 Vilseledande information
Falsk information om valen uppgavs ha spridits på Facebook.[189]

5:3 Påståenden om valfusk i samband med överbelastningsattack
Överbelastningsattacken (4:1) som resulterade i att Valmyndighetens webbplats låg nere under valkvällen 2018 fick stor uppmärksamhet i media. På sociala medier florerade det rykten om att angreppet skulle vara bevis för pågående valfusk.

5:4 Rykten om valfusk
Rykten och konspirationsteorier om valfusk florerade i såväl sociala medier som traditionella medier både veckorna innan och efter valdagen. Många av rapporterna om misstänkt valfusk var förknippade med försvunna eller stulna valsedlar.[190]

5:5 Ryktesspridning om röstnings- och vallokaler
En kommun uppgav sig ha haft problem med ryktesspridning om röstnings- och vallokaler. Det inkom bland annat flera mejl och samtal där flera personer hävdade att röstmottagningen inte gått rätt till. När kommunen undersökte anklagelserna konstaterades att majoriteten av påståendena var ogrundade.[191]

5:6 Misstänkt informationspåverkan och desinformation
I samband med valen 2018 rapporterades totalt 26 incidenter avseende misstänkte informationspåverkan till MSB. De rapporterade incidenterna innefattade bland annat falska webbsidor, misstänkta mejl, stulna röstkort samt vilseledande flygblad och affischer.[192]

5:7 Anklagelser om valfusk och korruption
Under förtidsröstningen rapporterade en kommun att de fått en hotfull kommentar på ett inlägg om förtidsröstning på kommunens Facebooksida. Personen hade skrivit en kommentar under inlägget där hen anklagade kommunen för valfusk. Hen skrev att kommunens tjänstemän var korrupta och att kommunen brände upp valsedlar.[193]

[188] Aftonbladet. 2018. *Falsk information spreds om valsedlar*.
[189] Valmyndigheten. 2018. *Erfarenheter från valen 2018.*
[190] Bay, S. m.fl. 2022. *Incidenter under genomförandet av allmänna val.*
[191] Valmyndigheten, 2019. Utvärdering av EU-valet 2019: Kommunenkät 2019.
[192] Bay, S. m.fl. 2022. *Incidenter under genomförandet av allmänna val.*
[193] Ibid.

Bilaga 2: Internationella exempel

Denna bilaga redovisar ett urval av det material som framkommit i informationsinsamlingen gällande dokumenterade händelser från val i andra stater. I likhet med föregående bilaga redovisas händelserna för att skapa transparens kring metoden och vad som inspirerat till rapportens scenariobyggstenar. Presentation sker utifrån rubrikerna: (1) Angrepp mot valarbetare och väljare, (2) Angrepp mot lokaler, (3) Angrepp mot valresultatet, (4) Cyberangrepp samt (5) Informationspåverkan och desinformation.

1. Angrepp mot personer

1:1 Hot mot röstmottagare Under mellanårsvalen till USA:s kongress 2018 blev en röstmottagare hotad av en man som sa att han skulle skjuta röstmottagaren. Hotet meddelades efter att mannen fått besked om att han inte var registrerad för att kunna rösta. Mannen åtalades senare för terrorrelaterat hot samt oordning.[194]
1:2 Trakasserier mot valarbetare Vid det amerikanska presidentvalet 2020 riktades hot mot en valarbetare på sociala medier efter att denne figurerat i en video där det framgick att han slängt en valsedel med en frånvarande persons valsedel. Valarbetarens personliga information läcktes sedan online, vilket fick till konsekvens att han under en tid valde att bo hos vänner.[195]
1:3 Hot mot valchef Under det amerikanska presidentvalet 2020 blev delstaten Michigans högste valchef hotad av en folksamling, vilka krävde att valet skulle upphävas på grund av fusk. Folksamlingen, där vissa var beväpnade, samlades utanför valchefens hem och höll upp skyltar med texten “stop the steal” samt kallade chefen förrädare och kriminell.[196]
1:4 Hot mot statsråd Ett statsråd i den amerikanska delstaten Arizona rapporterade att hon upplevt och mottagit dödshot i samband med att Joe Biden gick segrande ur presidentvalet 2020. Statsrådet ska haft ofrivilligt besök av en grupp människor som samlats utanför hennes hus och där bland annat skanderat “vi håller koll på dig”.[197]
1:5 Hot mot valarbetare En tjänsteman med ansvar för att övervaka valet i ett county i delstaten Phoenix, uppgav att han och hans stab blivit hotade ett flertal gånger i samband med presidentvalet 2020.[198]

[194] AP News. 2018. *Broken machines to threats of violence among voting problems.*
[195] Brumback & Block. 2020. *Georgia poll worker in hiding after false claims online.*
[196] Heath & Martina 2020. *Election officials face threats, intimidation as Trump pushes false fraud claims.*
[197] Oxford. 2020: *Arizona Secretary of State Katie Hobbs reports violent threats, calls out Ducey for 'deafening silence.*
[198] Wines. 2020. *Here are the threats terrorizing election workers.*

1:6 Hot mot valarbetare i Michigan
I samband med presidentvalet i USA 2020 mottog flera valarbetare i delstaten Michigan hot och trakasserier via telefon.[199]

2. Angrepp mot lokaler

2:1 Bombhot mot tio valdistrikt i en amerikansk delstat
Vid summering av presidentvalet 2020 rapporterade lokala myndigheter i delstaten Georgia att de mottagit bombhot mot valdistrikt i tio olika kommuner. Hoten hade framförts via mejl och bland annat innehållit påståenden om att valet var "riggat".[200]

2:2 Bombhot mot vallokal i en amerikansk delstat
Under presidentvalet 2020 blev en man anhållen för bombhot mot en vallokal i delstaten Virginia.[201]

2:3 Bombhot mot kanadensisk vallokal
Vid det kanadensiska valet 2019 stoppades röstningen tillfälligt i en av provinserna på grund av ett bombhot som inkommit i skrift.[202]

2:4 Bombhot mot amerikansk vallokal
I samband med presidentvalet i USA 2020 blev en man anhållen för bombhot mot en vallokal i "Stark County".[203]

2:5 Bombhot i Polen
Vid presidentvalet i Polen 2020 blev en man anhållen för bombhot.[204]

3: Angrepp mot valresultatet

3:1 Familjeröstning, ombudsröstning och assistering
I samband med valet i Kosovo 2017 noterade observatörer flera fall av så kallad familjeröstning, några fall av ombudsröstning samt omfattande "assistans" av röstberättigade vid röstningstillfället.[205]

3:2 "Bussning" av väljare
Under valet i Bolivia 2020 förekom det så kallad "bussning av väljare" till vallokaler.[206] Liknande observationer har gjorts av en icke-statlig organisation som arbetar med valobservation i Colombia. Under valet 2018 mottog organisationen flera hundra rapporter om att röstberättigade skickats till vallokaler i bilar, taxibilar

[199] Schumaker. 2020. *Poll workers facing dual threat of COVID-19, potential violence.*
[200] Ford. 2021. *Bomb threats target polling places in Northeast Georgia.*
[201] Carwile. 2020. *Arrest made after polling place bomb threat.*
[202] Toronto Star. 2019. *Bomb threat at polling location prompts pause in voting, election PEI says*.
[203] Jahfetson. 2020. *Self-professed Dickinson "Proud Boy" arrested following bomb threat.*
[204] Wiadomoschi. 2020. *Wybory 2020. Alarm w lokalu wyborczym. Pijany Ukrainiec groził, że podłoży bombę.*
[205] European Union election observation mission. 2017. *Final report Kosovo Legislative elections 2017*, s. 4-5.
[206] European Union Reinforced Election Expert Mission. 2020. *Bolivia 2020 final report,* s. 34.

och bussar. I detta sammanhang rapporteras också om utdelning av kontanter i plastpåsar.[207]

3:3 Försäljning av röster
Under valet i Libanon 2018 fick observatörer information om försäljning av röster.[208] I samband med lokalvalen i Bosnien och Hercegovina 2020 inkom rapporter om att röster köpts och att väljare blivit pressade till att rösta på ett visst sätt.[209] Vid lokalvalen i Ukraina 2020 förekom det rapporter om att röster köpts samt fusk med valsedlar.[210]

3:4 Stormningen av USA:s kongress
I samband med att den amerikanska senaten skulle räkna röster i det amerikanska presidentvalet 2020 stormades den amerikanska kongressen av en uppretad folksamling. Oroligheterna resulterade i att fyra personer avled och att kongressledamöterna fick evakueras. Stormningen skedde efter månader av falska påståenden från den sittande presidenten Trump och hans anhängare.[211]

3:5 Hotfulla protester mot valprocessen i USA
När rösterna skulle räknas i det amerikanska presidentvalet 2020 bröt protester ut runt om i landet. De protesterande krävde att rösträkningen skulle avslutas.[212] Bland det inträffade kan nämnas Trump-anhängare som bankade på fönstren på en vallokal i Detroit och krävde att rösträkningen skulle avslutas.[213]

4: Cyberangrepp

4:1 Cyberangrepp mot ett företag
I samband med det amerikanska valet 2016 rapporteras om att en annan nations underrättelsetjänst genomförde cyberangrepp mot ett amerikanskt företag i syfte att komma åt information rörande valrelaterad mjuk- och hårdvara. Angreppet lyckades och aktörerna använde den tillgripna datan till att bland annat skapa ett falskt mejlkonto och sedan kontakta regeringsadresser med ansvar för röstregistrering.[214, 215]

4:2 Cyberangrepp inför val
Inför valet 2016 rapporteras att 21 amerikanska delstater ska ha varit föremål för cyberangrepp från främmande makt. Amerikanska federala tjänstemän menade att

[207] Misión de Observación Electoral, MOE. 2018. *Preliminary report on the presidential election in Colombia*, s. 3.
[208] European Union Election Observation Mission. 2018. *Lebanon, Final Report, Parliamentary elections 2018*, s. 34.
[209] Podlupom. 2020. *Voting with problems, turnout at 51%.*
[210] National Democratic Institute. 2020. *Ukraine Election Watch Bulletin*, s. 3.
[211] Barret, Raju & Nickeas. 2021. *US Capitol secured, 4 dead after rioters stormed the halls of Congress to block Biden's win.*
[212] Hutchinson. 2020. *Sporadic protests erupt as anxiety grows over presidential vote count.*
[213] Ibid.
[214] National Security Agency. (2021). *NSA report on Russia Spearphising.*
[215] Haataja. 2018. *Russian interference in the 2016 US presidential election.*

det huvudsakligen handlade om scanning av datorsystem samt röstregistreringssystem som arbetades med i förberedandet av valet.[216]
4:3 Nätfiske mot tankesmedjor och icke-statliga organisationer Timmarna efter att det stod klart vem som segrat i det amerikanska presidentvalet 2016 mottog amerikanska tankesmedjor och icke-statliga organisationer "phishing-mail" (nätfiske). Mejlen innehöll skadlig kod samt ett budskap om att amerikanska val är bristfälliga och att den vinnande kandidaten Trumps seger var riggad. Attacken gick i efterhand att spåra till en statligt sanktionerad antagonistisk aktör.[217]
4:4 Överbelastningsattack mot offentlig webbplats Under mellanårsvalet 2018 inträffade en cyberattack mot delstaten Tennessees webbplats. På webbplatsen går det vanligtvis att följa valresultatet, men nu var webbplatsen ur funktion i en timme efter att röstningen var avslutad. En säkerhets-firma rapporterade om att mycket trafik till sajten kom från andra länder.[218]
4:5 Utpressningsattack mot valkommitté I samband med presidentvalet i Nordmakedonien 2019 blev den statliga valkommittén utsatt för en så kallad ransomware-attack vilket påverkade tillgängligheten till röstregistrering, fil- och mejlservrar samtidigt som kommitténs webbplats var otillgänglig under tre dagar.[219]
4:6 Utpressningsattack mot amerikanska delstater Av en rapport publicerad av National Intelligence Council (2021) framgår att ”cyberkriminella” genomförde sabotage mot valförberedelserna i några amerikanska delstater 2020.[220] Ett exempel som nämns är då utländska aktörer krävde betalning från en kommun i New York efter att ha genomfört en ransomware-attack. I attacken krypterades 300 datorer och 22 servrar med skadlig kod, vilket fick till följd att dessa inte kunde ansluta sig till delstatens registreringssystem för röstning.[221]
4:7 Överbelastningsattack mot valkommission I samband med Moldaviens parlamentsval 2019 blev landets valkommission utsatt för ett flertal så kallade DDoS-attacker[222] (överbelastningsattack som förhindrar åtkomst till servernätet).[223] Enligt moldaviska myndigheter genomfördes dessa attacker i syfte att förhindra webbplatsen att visa preliminära valresultat.[224]
4:8 Nätfiske mot statstjänstemän Enligt den ukrainska Cyberpolisen blev statstjänstemän och andra offentliganställda utsatta för nätfiske (“phishing”) i upptakten till landets presidentval

[216] NBC News. 2017. *Federal Government Tells 21 States Election Systems Targeted by Hackers.*
[217] O'Connor et al. 2020. *Cyber-enabled foreign interference in elections and referendums*, s. 47.
[218] Lumb. 2018. *Cyberattack shuts down Tennessee election website.*
[219] OSCE, ODHIR och Council of Europe. 2019. *"INTERNATIONAL ELECTION OBSERVATION Mission Republic of North Macedonia, Presidential Election 21 april 2019*, s. 4.
[220] National Intelligence Council. 2021. *Foreign threats to the US Federal Election 2020*, s. 9.
[221] Ibid.
[222] DDoS = Distributed Denial of Service
[223] National Cyber Security Centre. 2019. *Election guidance for local authorities;* Sentor. 2021. *Guide: Vad är en DDOS-attack/överbelastningsattack?*
[224] National Cyber Security Centre. 2019. *Election guidance for local authorities.*

2019.[225] De utsända mejlen föreföll vara välkomstinbjudningar men innehöll i själva verket skadlig kod, i syfte att få tillgång till personlig information och lösenord. Vidare rapporterade polisen att det fanns personlig information om valtjänstemän att köpa på "dark web".[226]
4:9 Falska domäner Inför det amerikanska mellanårsvalet 2018 beskrev Microsoft att en statligt sanktionerad hackergrupp skapat sex falska domäner, av vilka några var utformats i syfte att likna den amerikanska senatens sajt. Syftet antas ha varit att försöka stjäla användares privata information.[227]
4:10 Brett cyberangrepp Under Montenegros parlamentsval 2016 utsattes landet för flertalet cyberattacker. Dels rapporterade landets myndighet för information och telekommunikationer att statsinstitutioner, civilsamhällesorganisationer samt olika medier blivit utsatta för överbelastningsattacker (DDoS). Samtidigt hade den montenegrinska regeringen varit utsatt för nätfiske "phishing" fyra dagar efter valet. Säkerhetsanalytiker tillskrev en statligt sanktionerad hackergrupp som ansvarig för attackerna.[228]
4:11 Åtkomst till mejlkonton Inför det tjeckiska parlamentsvalet 2017 blev landets utrikesdepartement utsatt för en cyberattack där angriparna fick åtkomst till flera mejlkonton tillhörande seniora diplomater.[229]
4:12 Cyberangrepp mot regering Månaden innan de allmänna valen i Malta 2017 försökte en hackergrupp få tillgång till och "förstöra" regeringens servrar genom överbelastningsattacker, nätfiske samt användande av skadlig kod. Runt fem miljoner "phishing-mails" skickades ut månaden innan valet.[230]
4:13 Cyberangrepp mot ministerier Inför de allmänna valen i Nederländerna 2017 försökte två statligt sanktionerade hackergrupper att få tillgång till konfidentiell information från olika ministerier. Premiärministerns tjänsterum var en av de delar som utsattes.[231]
4:14 Nätfiske mot europeiska institutioner Inför valet till Europaparlamentet 2019 blev institutioner, som till exempel icke-statliga organisationer som arbetar med demokratifrågor, tankesmedjor specialiserade på utrikespolitik samt organisationer som arbetar med valsäkerhet utsatta för nätfiske av vad som misstänks vara en statligt sanktionerad hackergrupp.[232]

[225] National Cyber Security Centre. 2019. *Election guidance for local authorities.*
[226] Ibid.
[227] Dagens industri. 2018. *Microsoft: Ryskt hackningsförsök inför USA-val.*
[228] O'Connor et al. 2020. *Cyber-enabled foreign interference in elections and referendums,* s. 32.
[229] Ibid., s. 34.
[230] Ibid., s. 37.
[231] Ibid.
[232] Ibid., s.41.

4:15 Överbelastningsattack mot webbplats för rösträkning
En vecka innan Finlands nationella val skulle hållas blev en webbplats använd för att publicera rösträkningen utsatt för en överbelastningsattack. Cybersäkerhets-experter attribuerade attacken till annan stats underrättelsetjänst.[233]

4:16 Nätfiske och överbelastningsattack mot valkommission
Inför presidentvalet i Ukraina 2019 blev valkommissionen i Ukraina och dess anställda utsatta för nätfiske med skadlig kod. Från december 2018 skickades ungefär 8000 riktade mail i veckan i syfte att komma åt information kring kommunikationsnätverket som används för att rapportera valresultat. Valkommissionen blev även utsatt för en överbelastningsattack i februari 2019.[234]

4:17 Cyberangrepp som ledde till nedstängt rösträkningssystem
En statligt sanktionerad hackergrupp stängde ner rösträkningssystemet i Ukraina fyra dagar innan landets presidentval 2014. Detta ledde till att valresultatet ändrades och en annan presidentkandidat än den verklige vinnaren stod som segrare. Valkommissionens tjänstemän lyckades dock förhindra att resultatet spreds offentligt.[235]

5: Informationspåverkan och desinformation

5:1 Falsk information om platsen för röstning
Under mellanårsvalet till USA:s kongress 2018 mottog flera väljare i tre amerikanska delstater textmeddelande från olika grupper och organisationer om vallokalens placering. Informationen visade sig vara falsk och ledde till att människor gick till fel platser när de skulle rösta.[236]

5:2 Video med falsk information om påstått fusk
I samband med det amerikanska presidentvalet 2020 spreds en video i sociala medier föreställande en röstmottagare som knycklar ihop vad som påstås vara en frånvarande persons röstsedel. Videon fick flera miljoner visningar. När de lokala myndigheterna i delstaten Georgia (där filmen ska ha utspelat sig) senare beskrev innehållet menade de att detta var falskt. Mannen på bild hade inte alls hade hand om rösterna, utan det han gjorde var att slänga de instruktioner som följde med brevrösterna.[237]

5:3 Falsk information om bombhot i Ukraina
I samband med det ukrainska presidentvalet 2019 mottog polisen i Dnipropetrovsk meddelande om att åtta bomber hade blivit placerade i vallokaler runt om i staden. Polisen hittade inte några bomber utan inledde istället en utredning om ”brott gällande falskt uttalande som kan ha påverkan på säkerheten för medborgare i staden".[238]

[233] O’Connor et al. 2020. *Cyber-enabled foreign interference in elections and referendums*, s. 42.
[234] Ibid., s.43.
[235] Ibid., s. 30.
[236] Root & Barclay. 2018. *Voter suppression during the 2018 midterm elections.*
[237] Brumback & Block. 2020. *Georgia poll worker in hiding after false claims online.*
[238] Ukraine General Newswire. 2019. *Police checking 8 reports of bomb ad Dnipro polling stations, in metro, threats unsubstantiated - National Police spokesman.*

5:4 Underminering av förtroende för valprocess
Enligt en rapport av National Intelligence Council (2021) försökte ryska aktörer förstärka misstron mot valprocessen i samband med det amerikanska presidentvalet 2020. Enligt rapporten gjordes detta genom att svartmåla brevröstning, att uppmärksamma påstådda oegentligheter samt att anklaga det demokratiska partiet för valfusk.[239]

5:7 Falsk information blev bränsle till en demonstration
2019 vann den sittande presidenten i Indonesien återigen valet och efter samlades tusentals demonstranter för att protestera utanför landets tillsynsmyndighet för val. Demonstranterna ville visa sitt missnöje inför vad de ansåg var valfusk.[240] Senare visade det sig dock att många av de som gav sig ut för att protestera gjort det eftersom de låtit sig påverkas av felaktig information om att valet skulle varit riggat.[241]

5:8 Falsk information om företag
Under det amerikanska presidentvalet 2020 spreds falsk information om att ett företag vars utrustning används för röstning och röstningstabulering, skulle ägas av en tidigare venezuelansk president. Informationen spreds i en video som delades över 1200 gånger på sociala medier.[242]

5:9 Hotfulla meddelanden samt desinformation om valfusk
Av en rapport publicerad av National Intelligence Council (2021) framgår att iranska cyberaktörer, utgav sig för att representera organisationen Proud Boys i samband med det amerikanska presidentvalet 2020. Med förespegling att tillhöra Proud Boys skickade cyberaktörerna hotfulla meddelanden till demokratiska väljare i olika delstater. Kravet de ställde var att mottagarna skulle byta partianknytning och istället rösta på den republikanske presidentkandidaten Donald Trump. Vidare menar National Intelligence Council att aktörerna även producerade och spred en video med avsikt att påvisa valfusk.[243]

5:10 Falsk information om valfusk
I samband med det amerikanska presidentvalet 2020 spred den dåvarande presidenten Donald Trump och hans sympatisörer flera falska påståenden om valfusk. Bland annat påstods att valobservatörer inte skulle blivit tillåtna att gå in till rösträkningsrum, att rösträkningar i flera stater varit felaktiga och att Trump egentligen vunnit valet.[244, 245]

5:11 Teori om att poströstning hjälper myndigheter att driva in skulder
Inför det amerikanska presidentvalet 2020 spreds konspirationsteorier om att poströstning skulle leda till att den poströstandes personliga information skulle sparas i en offentlig databas vilken myndigheter kunde använda för att driva in

[239] National Intelligence Council. 2021. *Foreign Threats to the 2020 US Federal Elections,* s. 3-4.
[240] Temby. 2019. *Disinformation, Violence, and Anti-Chinese Sentiment in Indonesia's 2019 Elections,* s. 2.
[241] Ibid. s. 2-6.
[242] Swenson. 2020. *Family of Hugo Chavez does not own Dominion Voting Systems.*
[243] National Intelligence Council. 2021. *Foreign Threats to the 2020 US Federal Elections,* s. 6.
[244] Yen, Long & Neergard. 2020. *Fact-checking Trump's distortions and outright lies about the 2020 election and COVID-19 vaccine.*
[245] Egan. 2021. *'We won': Trump spreads misinformation about 2020 election during final Georgia rally.*

gamla skulder. Informationen var specifikt riktad till personer boende i vissa områden i syfte att påverka deras agerande.[246]
5:12 Desinformationskampanj i medier samt nedstängning av appar I samband med Montenegros parlamentsval 2016 uppges en statsaktör ha koordinerat en desinformationskampanj i sociala och traditionella medier med påståenden om felaktigheter i röstningsprocessen. Den montenegrinska regeringen valde att temporärt stänga ned meddelandeappar som Whatsapp och Viber eftersom regeringen "översvämmades" av klagomål.[247]
5:13 Försök att sänka valdeltagande Inför folkomröstningen i Nordmakedonien 2018 uppges en annan stat ha spridit desinformation på Facebook i syfte att bland annat sänka valdeltagandet i landet. Exempelvis skapades hundratals nya webbsidor som manade landets medborgare att "bränna sin röst".[248]
5:14 Underminera trovärdighet och kväva valdeltagande I samband med valet till Europaparlamentet 2019 rapporterades att en annan nation bland annat försökt underminera EU:s trovärdighet, samt kväva valdeltagandet.[249]
5:15 Köpa eller hyra konton som plattform för desinformation Vid presidentvalet i Ukraina 2019 rapporterades att utländska aktörer försökt lokalisera ukrainska medborgare som ville sälja eller tillfälligt hyra ut sina konton på Facebook. Tanken var att kontona skulle användas för spridning av desinformation om valet. Den ukrainska säkerhetstjänsten uppgav senare att de hade lyckats hindra försöket.[250]
5:16 Webbplats med hot mot valtjänstemän I december 2020 skapades en webbplats som bland annat innehöll hot mot amerikanska valtjänstemän och mot den tidigare chefen för myndigheten för Cybersäkerhet och infrastruktur (CISA).[251] Det nationella underrättelseorganet (NSI) bedömde i sin rapport "Foreign Threats to the 2020 US Federal Elections" (2021) att Iran låg bakom skapandet av webbplatsen.[252]
5:17 Falska konton ledde till namninsamlingar med krav på omräkning När resultaten från den skotska självständighetsomröstningen (2014) presenterades, skapades flera falska sociala medier-konton. Dessa spred anklagelser om att valet hade varit riggat. Spridningen ledde till att över 100 000 människor skrev på en namninsamling som krävde att rösterna skulle räknas om.[253]

[246] James. 2021. *Attorney General James Takes Legal Action Against Conspiracy Theorists For Threatening Robocalls to Suppress Black Voters.*
[247] O'Connor et al. 2020. *Cyber-enabled foreign interference in elections and referendums*, s. 31.
[248] Ibid., s. 40.
[249] Ibid., s. 41.
[250] Ibid. s. 42.
[251] Hosenball. 2020. *U.S. suspects Iranians created website threatening U.S. election officials.*
[252] National Intelligence Council. 2021. *Foreign Threats to the 2020 US Federal Elections,* s. 6.
[253] O'Connor et al 2020. *Cyber-enabled foreign interference in elections and referendums,* s. 30.

Bilaga 3: Scenariobyggstenar

I denna bilaga presenteras 19 byggstenar som utgör beståndsdelar för de scenarier som formuleras och presenteras i kapitel 5. Kapitlet inleds med en övergripande tabell över scenariobyggstenarna som därefter beskrivs närmare var för sig.

Angrepp mot personer
1. Hot mot röstmottagare
2. Hot och trakasserier mot röstmottagare i sociala medier
3. Krav om särskild röstmottagare
4. Fysiska protester
5. Spridning av listor med personuppgifter
Angrepp mot lokaler
6. Stöld av valsedlar
7. Skadegörelse mot vallokal
8. Utlöst brandlarm
9. Störningar i logistikkedjan
Angrepp mot valresultatet
10. Illegitim röstningshjälp
11. Försäljning av röster på sociala medier
12. Stöld och sabotage av valsedlar
13. Försök till påverkan på valmaterial
14. Protester/hot mot rösträkning
Cyberangrepp
15. Ransomeware-attack
16. Cyberangrepp mot digital infrastruktur
Informationspåverkan och desinformation
17. Vilseledande information om valets genomförande
18. Falsk media föreställande illegitimt/olagligt rösträkningsförfarande
19. Vilseledande information/skyltning

Angrepp mot personer

1. Hot mot röstmottagare

Väljare uttalar hot mot röstmottagare.

2. Hot och trakasserier mot röstmottagare i sociala medier

Röstmottagare blir hotade i sociala medier.

3. Krav om särskild röstmottagare

Väljare vägrar att lämna sin röst till röstmottagare på grund av etnicitet , kön eller upplevd politisk tillhörighet. Väljarna hänvisar till grundlagen och kräver att få lämna sina röster till andra röstmottagare.

4. Fysiska protester

Små grupper av människor samlas utanför en valmyndighet och utanför bostaden till en ordförande i en valnämnd.. Grupperna håller upp plakat och skanderar slagord.

5. Spridning av listor med personuppgifter

Personallistor från ett valdistrikt delas i sociala medier. Av listorna framgår namn och kontaktuppgifter.

Angrepp mot lokaler

6. Stöld av valsedlar

I några vallokaler försvinner valsedlar från sina platser i valsedelsställen. Vissa partier drabbas särskilt.

7. Skadegörelse av vallokal

Några vallokaler utsätts för skadegörelse. Skadegörelsen har olika karaktär och innebär bland annat fönsterkross, klotter och förstörda låscylindrar.

8. Utlöst brandlarm

Brandlarmet löser ut i några vallokaler under pågående förrättning. Lokalerna utryms och stängs tillfälligt under några timmar.

9. Störningar i logistikkedjan

Under valdagen förekommer det störningar i valets logistikkedja.

Angrepp mot valresultatet

10. Illegitim röstningshjälp

Under valdagen noteras fall då ett partiombud följer med väljare in i vallokalen för att "hjälpa till vid röstningen". Röstmottagare på plats misstänker röstfusk.

11. Försäljning av röster på sociala medier

I samband med valgenomförandet erbjuder några väljare i stängda grupper på sociala medier att sälja sina röster till högstbjudande.

12. Stöld och sabotage av valsedlar

På valdagen saboteras och stjäls valsedlar i några kommuner. Vidare förstörs valsedelsställ och annan utrustning för valgenomförandet.

13. Försök till påverkan av valmaterial

En person som är på väg fram för att rösta lutar sig fram mot röstmottagaren och trycker själv ned sin röst i valurnan och försöker stjäla valmaterial.

14. Protester/hot mot rösträkning

Under den preliminära rösträkningen samlas en mindre grupp människor utanför vallokalen och ställer krav på att rösträkningen ska avlutas. Gruppen bankar på fönstren och ropar att rösträkningen ska avslutas.

Cyberangrepp

15. Ransomeware-attack

Bakom valskärmar och utanför en länsstyrelses entré hittas digitala lagringsmedier som senare visar sig innehålla skadlig kod. Några av lagringsmedierna stoppas in i datorer och resulterar senare i en ransomeware-attack.

16. Cyberangrepp mot digital infrastruktur

Valmyndighetens webbplats utsätts för en överbelastningsattack som förhindrar åtkomst samtidigt som den till viss del även påverkar intern kommunikation.

Informationspåverkan och desinformation

17. Vilseledande information om valets genomförande

I forum på internet sprids vilseledande information som når väljare och personal i valadministrationen. Informationen ser ut att komma från en pålitlig avsändare.

18. Falsk media föreställande illegitimt/olagligt rösträknings-förfarande

En falsk video föreställande en röstmottagare som knycklar ihop och slänger valsedlar får stor spridning i sociala medier. En förvanskad ljudupptagning sprids online.

19. Vilseledande information/skyltning

De informationsskyltar som personalen sätter upp på valdagens morgon byts ut mot vilseledande skyltar

ISSN 1650-1942

www.foi.se